

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

NO. 168. — ŠTEV. 168.

NEW YORK, FRIDAY, JULY, 18, 1924. — PETEK, 18. JULIJA, 1924.

VOLUME XXXII. — LETNIK XXXII.

ZAHTEVAJO AMERIŠKEGA RAZSODNIKA

Konferenca, ki se je sestala v Londonu, zahteva ameriškega razsodnika v zadevi reparacij. — Politični podkomitej bo priporočil, naj svetovno razsodišče v Haagu imenuje moža, ki bo nastopil v slučaju, da bi Nemčija ne hotela zadostiti svojim obveznostim. — Načrt za demobilizacijo Ruhrja.

Poroča John L. Balderston.

London, Anglija, 17. julija. — Medzavezniška reparacijska konferenca se je včeraj lotila dela z značilno naglico, esila več manjših točk ter se uspešno pogajala glede prve, resnično resne nevarnosti, vsled intervencije belgijskega ministrskega predsednika Theunisa.

Glavna točka prvega dneva je bil sklep političnega podkomiteja, da naprosi svetovno razsodišče v Haagu, naj imenuje ameriškega člana pri reparacijski komisiji, ki bi nastopil neoficijelno, če bi Nemci ne hoteli izvesti Dawesovega načrta. Ta sklep pa mora seveda odobriti plenarna seja konference, predno more postati polnomočen.

Nerodna točka, ki se je pojavila, bo najbrž rešena vsled slučajnega pogovora med francoskim finančnim ministrom Clementelom ter nekim odličnim newyorškim bankirjem, ki se mudi tukaj, ter daje svoje "nasvete".

Reparacijska komisija je sklenila, da je treba podpisati nemško posojilo, predno bo mogoče vrniti Nemčiji ekonomsko suverenost. Že davno pa so se ljudje vpraševali, kaka jamstva bodo dobili oni, ki bodo podpisali nemško posojilo.

"Migljaji" dotičnega newyorškega bankirja, ki so bili že sprejeti, se glase, da bodo mednarodni bankirji podpisali posojilo, a le pogojno, še predno bo Dawesov načrt dejanski uveljavljen, a posojilo bo objavljeno javnosti še le potem, ko bo nemške ekonomska enotnost zopet uveljavljena.

Francoski vojaški izvedenci so takoj pričeli izdelovati načrt, katerega imenujejo demobilizacija Ruhrja in sicer v toliki meri, "da bo zasedenje komaj vidno". Ta demobilizacija pa bo uveljavljena šele potem, ko bo komitej rešil vprašanje ekonomske izpraznenja.

Delegati petih zaveznih sil, Združenih držav ter štirih manjših sil, ki so prizadete pri reparacijskem vprašanju, so poslušali formalne govore ministrskih predsednikov MacDonalda in Herriota, ameriškega poslanika Kellogga, japonskega barona Hajaši ter italijanskega finančnega ministra de Stefani.

Ti govori, ki so bili objavljeni, nimajo nikake nadaljnjne vrednosti, z izjemo govora MacDonalda, ki je zopet povdarjal potrebo, da se sprejme Dawesovo poročilo kot celoto.

Potem ko je bil ministrski predsednik MacDonald izvoljen načelnikom ter je bila ta plat zadeve rešena, so stali Belgiji in Italijani predlog, naj se položi na mizo v debato skupno angleško-francosko noto, ki je bila sestavljena pretekli teden.

Ministrski predsednik MacDonald je noto prečital ter povdarjal, da se v noti ne predlaga nikake revizije versajlske mirovne pogodbe. Postalo je jasno, da bi se takoj pojavili spori med Anglije in Francijo, če bi ustrajale druge sile pri natančni razlagi dvomljivih točk tega "dogovora".

Belgijski ministrski predsednik Theunis je izjavil nato, da obstajajo velike razlike v mnenju med zavezniki in da bi bilo boljše rešiti sporne točke v dogovoru s podkomitejem, nakar bi plenarna seja lahko pričela z debato v večjem upanju, da se doseže dogovor.

Imenovani so bili trije komiteji, a šele po daljšem prerekanju, katerega so se udeležili zastopniki Portugalske, Grške, Rumunske in Jugoslavije. Predlagalo se je izprva, naj bodo te države izključene iz podkomitejev, a vsled prizadevanja Filip Snowdena, angleškega finančnega ministra, so dobile te države zastopstvo v podkomitejih.

Berlin, Nemčija, 17. julija. — Neki nemški vladni uradnik, ki bo igral eno najbolj važnih vlog med zastopniki nemškega rajha ob zaključenju londonske konference, je izjavil včeraj zvečer, da je poročilo Dawesa obsojeno na izjalovljenje, če ne bo francoski ministrski predsednik Herriot izpremenil svoje ruhrske poliaike.

"Francoski ministrski predsednik," pravi ta uradnik, "se je uklonil reakcionarjem svoje dežele. Nemška vlada trdi, da vidi malo razlike med politikom Herriotom ter politikom Poincareja.

"Na temelju zanesljivih informacij, katere smo dobili, moram povdarjati dejstvo, da bo angleško-ameriško posojilo za Nemčijo uveljavljeno le v slučaju, da bo Herriot opustil svoje dosedanje taktike," je rekel ta uradnik. — "Herriot se ni le vrnil k politiki Poincareja v Ruhrju, temveč tudi sklenil dati Franciji prosto roko za kaznilne odredbe v slučaju, da bi rajh ne izpolnil kakega člana Dawesovega poročila.

"Boje se nemške invazije Pariza," je dostavil hudo-mušno.

SENATOR LA FOLLETTE

Slika nam predstavlja senatorja Roberta M. La Follette, predsedniškega kandidata progresivne stranke.

SENATOR LA FOLLETTE JE PROTI COOLIDGE-U

Senator iz Wisconsinu namerava poraziti predsednika v štirih državah. Državo Wisconsin kontrolira baje popolnoma. Tudi del Illinois je za njega.

Chicago, Ill., 17. julija. — Pristaši in kampanjski voditelji La Follette nameravajo izvesti par trikov, na škodo predsednika Coolidgea. Trdijo namreč, da lahko uničijo uspeh predsednika najmanj v dveh državah, če ne v treh ali štirih.

Leta 1912 je imela organizacija Hiram Johnsona republikanskega kandidata v Californiji. Ti so bili za Roosevelta. Taft ni imel niti najmanjše prilike, da pridobi Californijo zase ter ni postal tam niti kandidat.

Pristaši La Follette trdijo, da lahko stori slednji isto predsedniku Coolidgeu v Wisconsinu. Razmišljajo tudi o možnosti, da store isto tudi v South Dakoti.

Milijoni ljudi pregledajo ob vsakih predsedniških volitvah dejstvo, da ne glasujejo dejanski za predsednika, temveč za predsedniške elektrorje. S strogo postavne stališča imajo elektrorji pravico glasovati za kateregakoli hočejo.

Strategi La Follette pa pravijo, da ni njih namen pridobiti elektrorje. Pravijo, da bodo v številnih državah izbrani elektrorji na republikanskem tiketu, ki so bili od nekdanj ter so še danes za La Follette, čeprav jadrado mogoče pod zastavo neodvisnih ali kako slično drugo zastavo.

Vzemimo naprimer slučaj Wisconsinu. Republikanski elektrorji ne bodo izvoljeni tam do septembra, na državni konvenciji. Povsem verjetno je, da bodo ti moški pristaši La Follette, ker kontrolirajo republikansko organizacijo države.

— Izvoljeni bodo, — pravijo imenovani strategji La Follette, — in kako jih bo mogel Coolidge vzeti La Follette?

John Nelson, manager La Folletteove kampanje, ni še pripravljen razpravljati o tem, kaj se bo zgodilo v Wisconsinu. Več let je zastopal državo v kongresu, bil načelnik progresivcev v poslanski zbornici in tam so ga smatrali za predstavitelja La Follettea. On pozna dobro celi položaj.

— Treba je določiti, — je rekel, — če naj elektrorji La Follette ali volilci Coolidgea nastopijo neodvisno v Wisconsinu.

Voditelji Coolidgeve kampanje pa niso nikakor pripravljeni, da bi njih kandidati nastopili v Wisconsinu na neodvisnem tiketu.

V North Dakoti najdemo še več dokazov trikov, katerih se poslužujejo pristaši La Follette. Pet republikanskih elektrorjev je bilo tam že imenovanih. Štirje teh so

LEOPOLDA IN LOEBA BI RADI IZMAZALI

Leopold in Loeb imata devet izvedencev, ki bodo pričali, da sta blazna ter neodgovorna za svoje dejanje, državno pravdnistvo pa le dva.

Chicago, Ill., 17. julija. — Tukaj se je že izvedelo, da bo izvanredno težavna izbira porotnikov za proces proti Nathanu Leopoldu in Richardu Loebu, ki sta obdolžena, da sta umorila štirinajst let starega Roberta Franka. Morilna zadeva je vzbudila v celi deželi tako veliko pozornost, da si je ustvaril svoje lastno mnenje vsak človek, ki zna čitati ali pa vsaj govoriti s svojimi sosedi.

Proces se bo pričel dne 4. avgusta.

Povsem upravičen sum obstaja, da se je razširilo po deželi povesti, kojih namen je prepričati ljudi, da sta oba mlada milijonarska morileca brezupno blazna. Ena teh bajk se glasi, da sta nameravala oba mlada morileca spraviti s poti lastna očeta ter mlajšega brata Loeba. Konečno pa sta se baje dogovorila, da se bosta zadovoljila z umorom mladega Franka.

Zagovorniki trdijo, da kaže "zarota", da odvedeta in umorita mlajšega brata Loeba, povsem jasno, da sta oba, Leopold in Loeb blazna, in da bi bilo vsled tega krivično obsesiti ju.

V nadaljni propagandni povesti, katero so spravili v svet, pa se glasi, da je skušal Leopold navrtati telefonsko žico Sama Ettel-sona, potem ko je bil izvršen umor nad mladim Frankom.

Državno pravdnistvo se pravi pravilja na obupen boj tekom procesiranja Leopolda in Loeba. Na razpolago ima le dva izvedencev proti devetim, ki bodo pomagali obrambi in ta dva nista mogla preiskati mladih morilecev.

Težak problem bo tudi najti porotnike, ki bodo dosti inteligentni, da prenesejo brzi ogenj juridičnih in medicinskih strokovnih izrazov, s katerimi bodo obkladalci porotnike tri ali štiri tedne.

SAMOSTAN V QUEBECU PO GOREL

Quebec, Kanada, 16. julija. — Požar je uničil danes samostan sv. Pavla v tukajšnjem mestu. Povzročena škoda znaša nad sto tisoč dolarjev. Ogenj je bil najbrž podtaknjen.

Pristaši La Follette in njih izvolitev se smatra za gotovo. Za katerega bodo glasovali v elektoralnem zboru?

V South Dakoti je ostro nasprotstvo med skupinami La Follettea zmedlo celi položaj. Pojavili sta se dve stranki, ki se borita za premoč.

KDO JE POVZROČIL SMRT OSEMLETNEGA?

Strašni zločin na Staten Islandu še vedno ni pojasnjen. Sedaj se domneva, da je bilo več ljudi udeleženih pri zločinu. Razkritje čudnih razmer v oskrbi umobolnih.

V zvezi z umorom osem let starega Francis McDonella, kojega razmesarjeno truplo so našli v torek popoldne v bližini družinskega doma v Port Richmond, na Staten Islandu, so bile izvedene tekom včerajšnjega dne štiri aretacije. Prvi aretirani, šest in šestdeset let stari Michael Courtney, ki živi v revni hiši, je bil zvečer izpuščen, potem ko je mati umorjenega dečka izjavila, da ni identičen s starim možem, katerega je videla v ponedeljek popoldne, malo predno se je mali Francis napotil v Charlton gozd. Courtney je odkrito priznal kapitanu Van Wagnerju, da je bil v ponedeljek popoldne v bližini Decker in Forest Ave. Tajil pa je odločno, da je nagovarjal otroke ter jih nadlegoval. Rekel je, da ima sam otroke in unuke in da bi mu ne bilo treba bivati v revni hiši, če bi slednji izpolnili svojo dolžnost kot se spodobijo dobri otrokom ter podpirali očeta in deda. Aretacija starega moža pa je imela za posledico razkritje, da je 457 moških v revni hiši dovoljeno poškimi v revni hiši dovoljeno potikati po otoku. Vsled tega razkritja bo najbrž ta navada odpravljena.

Nadalje se je ugotovilo, da je med prebivalci revne hiše več degeneriranih in takih, katerim manjka eno kolesce v glavi in da so vsled tega nevarni mladini na otoku. Kapitan Wagner je rekel, da so najbrž prevedli iz newyorških zavodov na Staten Island vse duševno omejene in moralno pokvarjene stare ljudi.

Proti večeru sta bila aretirana dva uslužbenca Sea View bolnice v New Springfield. Prvi je bil Clyde Patterson, "orderly" v bolnici, star osem in štirideset let. Prijel ga je detektivski seržant Cotter in zasljal ga je okrajni pravdnik Fach. Patterson je rekel, da ne ve ničesar o zločinu. Okrajni pravdnik ga je poslal k Jakobu Sternu sosedu McDonell-ovih, ki je videl v ponedeljek popoldne malega Francisu v družbi nekakega starejšega moža. Stern pa je izjavil, da ne misli, da je Patterson dotični, ker je bil starejši. Kljub temu pa so oblasti začasno pridržale Pattersona.

Nato je dal okrajni pravdnik aretirati tudi osemnajst let starega Jakoba Gottlieba, ki je uslužben v kuhinji bolnice. Izpovedar je, da ga je včeraj popoldne Patterson zavlekel v grmičevje za bolnico ter ga napadel. Bil je prihrzan kot važna priča.

Pravdnik Fach in kapitan Wagner sta mnenja, da ni izključeno, da sta zločin nad malim Francisom izvršila dva možka. Na vsak način pa ni mogel izvršiti zločina star možki, kar je jasno pokazala avtopsija.

Medtem pa so v Camden, N. J. aretirali nekakega starega moža, Jakoba Hermana, degenerirane, ki je pobegnil iz državne umobolnice v Morris Plains. Po zasljanju se je ugotovilo naslednja dejstva.

— Herman je prišel v umobolnico pred tremi tedni in pretekli ponedeljek se mu je posrečilo zbežati. Neki uradnik zavoda izjavlja, da je v ponedeljek popoldne še videl moža in v takem slučaju bi ne bilo mogoče, da bi bil ob štirih popoldne v Port Richmondu. Herman je priznal, da je bil v ponedeljek popoldne na Staten Islandu in da je našel truplo dečka, ki je baje izgledalo

FAŠIZEM -- OGNJIŠČE NAZADNJASTVA

Značilen govor italijanskega delegata na kongresu tretje internacionale. — Fašizem je mobiliziral malomeščanstvo v interesu velike buržuazije. — Matteottijev slučaj bo povspešil njegov padec. — Težaven gospodarski položaj v Italiji.

Moskva, Rusija, 17. julija. — V današnji seji kongresa Tretje internacionale je imel italijanski delegat Bordiga nadvse značilen govor, v katerem je ostro obsodil laški fašizem. Najznačilnejši so naslednji odstavki njegovega govora: —

"Fašizem je enotna fronta italijanskih veleposrednikov in velekapitalistov. Fašizem nima nobene teorije in nobenega programa. To gibanje ni revolucijonarno, pač pa konservativno. V Italiji ni bilo nikdar kakih velikih političnih organizacij. Kar je novega v fašizmu je le ustanovljenje novih organizacijskih form, iz česar sledi, da država nima oblasti nad meščansko močjo. V nasprotje elementarnim interesom delavskih razreda predstavlja fašizem moderno reakcijo. Fašizem ne prepoveduje delavskih organizacij, ampak jih celo ustvarja, toda v takih organizacijah so organizirani delavci skupno z gospodarji.

"Gospodarski položaj v Italiji je težaven. Lira ni bila še nikdar tako malo vredna kot je dandanes. Brezposelnih je sicer manj kot jih je bilo leta 1920, zaposlenje jim pa ne koristi dosti, ker je draginja strašanska.

"Italijanski srednji stan je razočaran. Stanarina narasča, šole so drage, malim uradnikom strižejo plače, višjim uradnikom jih pa višajo. Kmetje omagujejo pod težo davkov. Cene vinu padajo. Na Siciliji so kmetski izgredi na dnevnem redu.

"V fašizmu sta dve stranki. Prva zahteva ohranitev starega državnega aparata, druga se pa zavzema za neomejeno fašistovsko diktaturo v provinci. Mussolini koleha med obema.

"Umor socijalističnega poslanca Matteottija je izpodbijal fašizmu temelje."

Mož je moralno propadel ter duševno neodgovoren. Na vprašanje, če je umoril dečka, je le trapasto zmajal z glavo.

PISEC TISOČ RAVBARSKIH POVESTI UMRL

Newyorška založniška tvrdka McFadden je izvedela, da je umrl v terek v svojem poletnem stanovanju v Dreefield, Md., John R. Cryell, prvotni avtor takozvanih Nick Carter detektivskih povesti in sicer na posledicah angine pe-toris. Šele pred kratkim je podpisal Cryell z McFaddenom kontrakt, ki mu je zagotovil dolgotrajno službo kot urednik tvrdke.

Cryell je bil star približno šest in sedemdeset let ter je spisal v zadnjem času štiridesetih let najmanj tisoč povesti, člankov, knjig, katere vse je izdal in založila tvrdka McFadden. Le prve Nick Carter povesti so prišle izpod njegovega peresa, kajti vse pozneje je spisal njegov prijatelj Day, ki je že davno mrtev.

Cryell je pisal v glavnem povesti za mladino ter jih objavljaval v St. Nicholas magazinu. Bil je izvanredno plodovit pisatelj, a je skrbel vendar za to, da je bil njegov slog pravičen in lep. Po svojem političnem naziranju je bil socijalist ter se nagibal nekoliko na anarhistično plat.

JUGOSLAVIJA BO OSTALA NEVTRALNA

Dunaj, Avstrija, 17. julija. — Včeraj je dospel sem s praške konference jugoslovanski zunanji minister Ninčić. Časnikarskim poročevalcem je rekel, da bo Jugoslavija v slučaju rusko-romunske vojne zastran Besarabije popolnoma nevtralna. Po njegovem mnenju bi bilo najbolje, če bi tudi Avstrija in Madžarska postali članici Male entente.

Ko so ga vprašali glede priznanja sovjetske Rusije, je rekel, da je v tem vprašanju v Jugoslaviji mnenje zelo deljeno. On sam, da je za priznanje sovjetske Rusije.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU.

Danes so naše cene sledeče:			
JUGOSLAVIJA:			
1000 Din. — \$12.70	2000 Din. — \$25.20	5000 Din. — \$62.50	
Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računamo posebej 15 centov za poštnino in druge stroške.			
Računilja na zadnje pošte in izplačju "Poštne šekove" ali "vrednosti".			
ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:			
200 lir \$ 9.60	500 lir \$23.00		
300 lir \$14.10	1000 lir \$45.00		
Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 200 lir računamo posebej 15 centov za poštnino in druge stroške.			
Računilja na zadnje pošte in izplačju Jadranske Banke v Trstu, Opatiji in Zadru.			
Za polijativne, ki presegajo PETTISOČ DINARJEV ali pa DVATISOČ LIR dovoljujemo po možnosti še poseben dopust.			
Vrednost Dinarjem in Liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in naglo; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej, računamo po ceni tistega dne, ko nam pride poslani denar v roko.			
POŠILJATVE PO BRZOJAVNEM PISMU IZVRŠUJEMO V NAJKRAJŠEM ČASU TER RAČUNAMO ZA STROŠKE \$1.—			
Glede izplačil v amer. dolarjih glejte poseben oglas v tem listu.			
Denar nam je poslali najbolje po Domestic Postal Money Order ali po New York Bank Draft.			
FRANK SAKSER STATE BANK			
22 Cortlandt Street, New York, N. Y.			
Tel. Cortlandt 4897.			

"GLAS NARODA"

(SLOVENE DAILY)

Owned and Published by
Movenio Publishing Company
(A Corporation)

FRANK SAKSER, President

LOUIS BENEDIK, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Addresses of Above Officers:
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y."GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Za celo leto volja list za Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.00
In Kanado	Za pol leta	\$3.50
Za pol leta	Za inozemstvo za celo leto	\$7.00
Za četrt leta	Za pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$6.00

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenrednih nedelj in praznikov.
Dopolni, brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejeli bivališče naznači, da hitreje najdemo naslovnik.

"GLAS NARODA"

82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2276

POTOVANJE V STARI KRAJ

Nova priseljeniška postava je precej izpremenila predpise glede pripustitve neameriških državljanov, ki se mudijo na obisku v starem kraju.

Dosedaj je moral imeti vsak potnik poseben afidavit. Znaprejš pa tega ni potreba.

Predno se odpravi na pot, mora dobiti od generalnega priseljeniškega komisarja posebno dovoljenje, ki mu zagotavlja povratek.

Onemu, ki ima to dovoljenje, ni treba posebnega vizeja ameriškega konzula.

Dovoljenje je veljavno za eno leto ter ga je mogoče v gotovih slučajih še za šest mesecev podaljšati.

Vsak, bodisi državljan ali nedržavljan, ki odputuje na obisk v staro domovino, mora imeti potni list.

Državljan si mora preskrbeti ameriški potni list in vizeje konzulov onih držav, v katerih se namerava muditi. Nedržavljan mora imeti potni list svoje domače dežele in vizeje onih dežel, katere namerava obiskati.

Nedržavljanji so večkrat v velikih zadregah. Nekaterim manjkajo dokazi državljanstva. Postave evropskih držav namreč določajo, da izgubi človek, ki je deset let odsoten, državljanstvo.

Dokumentov, starih nad deset let, konzuli takih dežel ne morejo priznati. Take osebe si morajo pri javnem notarju preskrbeti izjavo glede svojega državljanstva. Izjavo mora potrditi v največ slučajih državni department, predno pritisne nanjo konzul svoj vizej.

Temu postopanju se morajo podvreči žene ameriških državljanov, ki si niso same nabavile državljanstva.

Ženska, ki se poroči z ameriškim državljanom izgubi v evropskih deželah državljanstvo.

Ker pa iz 22. septembra, 1922 ne postajajo ženske, ki se poročajo z ameriškim državljanom, ameriške državljanke, so take takorekoč brez domovine.

V inozemstvo lahko potujejo le na podlagi zaprisežene izjave, katero sestavi javni notar, county clerk ali kak drug državni uradnik.

Iz tega je razvidno, da je potovanje v inozemstvo zvezano z velikimi sitnostmi in precejšnjimi stroški.

Dopis.

Ihan, Slovenija.

2. maja je bil za Ihan dan, ki ga ne bomo kmalu pozabili. Ta dan smo otvorili dom gasilcev. Bilo je nekaj krasnega. Na lepem nekoliko vzvišenem prostoru stoji čedna za gasilne potrebe dosti velika stavba. Na pročelju je naslikan sv. Florijan, ki gasi živalske župnišče; na pomoč hitita dva možaka. Pa takoj so se našli zlobni jeziki, da sta g. župnik in mežnar, kar pa je bolj malo verjetno. Resnica, da se ju dobi malo kedaj doma, ali pa tam, kamor spadata — v cerkvi namreč! Da bi pa bila na licu požara ravno ta dva prva, so se pa temeljito zmotili, ker ta dva sta vedno tam, kjer se ju najmanj potrebuje! Takoj opoldne so se pričele prikazovati uniforme domačih gasilcev, ki so stopali ponosno ter vselej sreča proti gasilnemu domu, ki je sed njih truda; in ne v majhni meri tudi vas dragi rojaki širom Amerike ter se vam prav srčno zahvaljujemo za vašo požrtvovalnost, ki ste jo izkazali za v resnici potrebno stvar. Po eni uri popoldne se se pričele zgrinjati trum dvanaestih sosednjih gasilnih društev, da jih je bila res pomnožena četa. Po drugi uri prikora domačaka godba, ki priigra veselo koračnic. Ob tretji uri otvoril alavost načelnik tov. F. Gregorčič s pozdravom na bratska društva ter nam pove, da ni odbor gasilnega društva kriv, ako ne bo gasilno orodje in dom blagoslovljeno, pač pa sam g. župnik, ki je

že dalje časa popolnoma abnormalnih nazorov.

Potem nastopi starosta J. G. Z. tov. Bark in nam v lep in zbranih besedah pove kakšen pomen ima gasilstvo. Imenitno je bilo slišati in videti, ko je prosil Vsemo-gonega za blagoslov. Med tem je pa pričel rositi prav rahel dež, kot na kljub tistemu, ki je poklancan, da bi moral izvršiti ta obred, pa ga ni hotel.

Potem nam pove poveljnik tov. G. Hribar, kako težko stališče so imeli, da so spravili to vse pod streho, ker pred dvema leti so imeli samo društvo ustanovljeno, danes pa je že vse pripravljeno za v pomoč bližnjega. Potem vstopijo gasilci v četo, povelje zadoni, godba zaigra in razvije se pohod po vasi. Ko pridejo nazaj, je že bilo gasilno orodje pripravljeno, v gasilni voz uprežena dva krasna belca.

Nato smo vsi skupaj odkorali na veselični prostor tov. A. Miheličiča. Tam se je razvila prostost in domišljina zabava.

Ljudje so bili v splošnem zadovoljni.

Torej dragi rojaki, kateri ste se odzvali našem klicu na pomoč, se vam prav srčno zahvaljujemo, da ste nam pomagali. Naše povemo, da ste zapisani z zlatimi črkami v naša sreča, kot dobrotniki za stvar, ki je v resnici potrebna.

Pozdravi

F. H.

PREVIDNOST

Nobena druga družba mleka nima načinov, ki bi se dali primerjati z Bordenovo družbo glede priprave ljanja Bordenovega Evaporiranega Mleka za vas. Ko kupujete mleko, kupite gotovo Bordenovo in ne drugega. Za vsako domačo uporabo, da najboljše uspehe. Je baš tako potrebno kot sladkor ali sol.

Če hočete vedeti, kako kuhati z Bordenovim Evaporiranim Mlekom, izrežite in nam pošljite ta oglas s svojim imenom in naslovom.

No. 1.

THE BORDEN COMPANY
Borden Building New York

Nameni posvečujetejo sredstva.

V zadnjem času je pričela po slovenskih naselbinah zopet strahiti klerikalna pošast; njeno o-studno dejstvo se očituje v obliki "katoliških" shodov, ki so jih pričeli prirejati gotovi matorodji po slov. naselbinah. Namen teh shodov je prozoren: Dvigne naj se ž njihovo pomočjo zopet kilavi in poginju zapisani klerikalizem in obenem naj se strejo vse napredne institucije.

Organizatorji teh shodov — katerim je toliko za katoličanstvo in krščanstvo kot za lanske sneg — bi lahko razporedili v tri kategorije: Prvi, ki so pred dvajsetimi leti še kramarili po Clevelandu, so se natrpali penozov, sedaj se jim je pa zahotelo še "časti", da bo njihova sreča popolna.

Druge vodi pri tem postopanju osebno sovraštvo in mržnja do gotovih tvrd in oseb, katere bi raje danes kot jutri strli in s svojimi čevlji pohodili; mržnja teh je prav klerikalna in tako strašna, da bo segala tudi preko groba.

Tretji teh so pa hladno, računajoči koristolovci in koritarji, ki morajo — hočeš-nočeš! — tako plesati kakor jim njihovi mojstri svirajo.

Vsi ti skupaj pa stoji pod absolutno komaido terorista iz Čikage, kateremu niso v dosego ciljev nobena sredstva prenizka in prepodla.

Vsa ta dejstva vedo zgoraj omenjeni glavarji prav tako dobro kot pisec teh vrstic.

Ne ve pa tega zaslepljena in ignorantna masa, katero se jim je posrečilo zapeljati.

Ta usmiljenja vredna masa ne pozna razločkov med pojmi katoličanstva, krščanstva in klerikalizma ter smatra vsako grajo napram infamni klerikalni taktiki ali nevrednim duhovnikom za napad na vero in katoličanstvo!

Ta najnerazodnejši in najne-inteligennejši element med amer. Slovenci tvori njihovo laž-katoliško armado.

Malenkostni in častihlepi ljudje, ki niso bili vpoštevani pri prednih družtvih, so prestopili v njihov tabor, kjer so postali preko noči "velike glave": društveni predsedniki, tajniki in odborniki, toraj "uradniki".

Vse to so pa le nedolžne stvari v primeri z zlimi posledicami, ki so jih zapustili ti klerikalni shodi v stoterih in stoterih družinah, kjer so zasejali seme razdora, mržnje in sovraštva. V stoterih in stoterih družinah, kjer je prej vladala strpnost, sloga in ljubezen, vlada danes kletvina in jok.

Zmerni in strpni možje nimajo danes več miru pred svojimi versko fanatiziranimi ženami.

Na najpodležji način je podžigan in podpihovan verski fanatizem uničil hišni mir in družinsko srečo stoterih in stoterih družin!

Kdo bo odgovarjal za vse te vnebovpijoče grehe?

Toda kaj hočejo pravzaprav doseči s temi svojimi "katoliškimi shodi"?

Ali hočejo morda z njihovo pomočjo spraviti delavca še gorkega v nebesa?

Kdo ima večjo pravico do nebes in plačila "po smrti"? Ali zgaran delavski trpin, ki raje globoko pod zemljo za premogom in rudo, ki poti krvave srage po tovarnah in peklu enakih plavžih, ki s svojo žuljavno dlanjo preživlja sebe in svojo številno družino, ali Koverta in njegova ganga, ki ne ve, kaj je delo, trpljenje in skrb?

Na eni strani prirodno bogastvo in živo življenje preizvajajoč delavce, na drugi strani gnila, trnina veja, vsem prirodnim zakonom se rogajoč franciskan.

Tu sem torej navedel par svojih misli, toda ne zato, da bi z njimi prepričal one usmiljenja vredne zasleplence, katerih ni mogoče zlepa prepričati.

Za zapopodanje vsega tega je treba vsaj kolikorotliko rurojene inteligence, katere pa pri njih ne najdemo, in ravno pomanjkanje te inteligence je tisto, s čemer računajo prej omenjeni klerikalni mogotci.

Napredna slov. javnost, kateri so namenjene te vrstice, pa me bo razumela in upoštevala obstoječa dejstva.

Istotako me bo razumelo uredništvo Glas Naroda, kateremu želim zagotoviti, da se naš napredni življenj v Ameriki popolnoma z njimi strinja.

Razumeli me bodo tudi klerikalni prvaki, toda tega seveda ne bodo priznali, ker se ravno po pogovorih: Kuj železo, dokler je vroče! — in — Žanji pšenice, dokler zori! — Toda železo bo kmalu mrzlo in pšenica njiva bo skoro pusto strnišče, kajti temelji klerikalne zgradbe stoje na licemestvu, osebnem sovraštvu in klerikalovstvu, na mržnji, laži in h navščini!

Naročnik.

ŠTIRJE MOŠKI SO ODVEDLI DEKLICO.

20-létno Celsino Magagleone, ki je bila zaposlena v neki brooklynski tovarni, so večerj odvedli štirje moški. Čakali so jo pred tovarno, jo potegnili v avtomobil ter oddirjali z njo. Policija nima odvajalec nobenega sledu.

AMER. LETALCI V BROUGHU.

Brough, Anglija, 17. julija. — Ameriški armadni letalci so dopeli danes popoldne ob dveh sem. Jutri bodo nadaljevali svoj polet proti severu.

KAZNJENCI BODO ŠLI NA POČITNICE.

Moakva, Rusija, 17. julija. — Vsi kaznjenci, ki so zaprti zastran malih pregreškov bodo dobili počitnice, a bodo lahko pomagali svojim domačim spravljati pri delu s polj. Po preteku tridesetih dni se bodo morali vrniti v kaznilnice.

Peter Zgaga

Dragi Lojze,

Cleveland, Ohio.

To, kar ti pišem, naj ostane med nama.

Nikar ne pokaži, niti Grdinu, niti Zupanu, da ne bosta huda.

In glej, da ne pride Zakrajšku pod nos.

Torej, kako se kaj imaš?

Jaz ponavadi. Zdrav sem, hvala Bogu! Vidim dobro, slišim izvrstno. Škoda, da sem preraven, da bi si mogel smpatam malo revmatizma spogati.

Če me kaj po želodu vije, prečitam par odstajkov uredniškega članka čikaške Edinosti. Takoj gre skozi. Do konca pa ne čitam, ker se bojim, da bi kolere ne dobil.

Povedali so mi, da si sedaj drugačnega prepričanja. To je olrajt — dokler nese, oziroma, dokler dajo. Le vleci jih in jih dobro potegni. Saj dolgo takoolitako ne bo. Glej, da boš verno opravljal vse dolžnosti, ki ti jih nalože. Za pokoro bo še vedno dosti časa.

Slišal sem, da si hišo kupil in da se ti dobro godi. Čestitam! Mene zaenkrat še ne mika. Bi mogoče, če bi bila ponudba izvanredno dobra. Svoja prepričanja ne prodam za noben denar. Ti si kupiš dosti lažje storil. Kajti tisto, česar človek nima, je jako poceni. Sama sreča, če se kupe dobi.

Veš, pred kratkim sem začel malo kritičiti tvojega gospodarja Matieca in njegovega gospodarja v Čikagi. Njegov gospodar je tisti Zakrajšek v Čikagi, ki te je bil pred leti, takrat ko je hodil Zupančič s Pasievo kaso po Ameriki, obsodil na večno pogubljenje. Obsodil te je pa iz same ljube fofarije. Pa kaj bi obujali spomine? Bilo i prošlo — pravi Hrvat.

Prosim, sporoči mi, magari javno v listu, kako je bilo takrat, ko ste Matieca pefedrali za kralja. Pre sneto ste morali biti pijani! Človek res ne ve, kaj zagreši, kadar je v drugem štku. Meni se smili. Ta psotka se ga bo do smrti držala. Toda zaenkrat je prepozno. Kot klop se ga drži. In ta klop bo z njim vred balzimiran.

Škoda, da te ni bilo zadnjič v New York. Klerikalni shod je dal slovenskim dekletom priliko, da so se pokazale v narodni noši. Nad petdeset jih je bilo. Ena je stala tik poleg mene ter gledala na oder, kjer je bil zbran evet ameriškega slovenstva, — voditelj slovenskega naroda v Ameriki in Grdina.

Malo je zmrdnila in pokazala na oder rekoč: Who are those guys?

To je jasen dokaz, da se vse zanima zanje in da so njihove besede padle na rodovitna tla.

Saj pravo, škoda, da te ni bilo in da nisi videl deklet. Ne samo do vratu, do pasu bi se bil obilnil.

Moje pismo se je precej zavleklo in dovoli mi, da koj sedaj izprožim svoj poglavitni namen: Jaz bom pegal Matieca, da bo veselje. Možak bo hotel iz kože skočiti, pa se bo končno premislil ter se bo skušal oprati. Zaenkrat ima na razpolago Zupanovo glasilo. Toda to ne bo trajalo dolgo, ker mu v reklamne svrhe ne bo hotelo dajati članstvo prostora brezplačno na razpolago. Zupan bi mu ga seveda dal z veseljem, pa kaj češ, ne more, kljub svojim silnim uredniškim zmoglostim.

Matiecu ne bo preostajalo drugega, kot da se bo skušal v tvojem listu oprati. Povej mu, naj objavi vse zagovore v obliki plačnih oglasov. (Zadnji njegov oglas me je privedel na to misel). Potem bova šla midva fifty-fifty. Čim kremenitejši bodo moji dokazi, temdaljši bodo njegovi oglasi v tvojem listu. Ali ni to najboljši biznes propozicija?

Zaenkrat povej Matiecu, naj priloži zahvalno pismo sorodnikov tistega rojaka, po katerega je prišel v New York.

Če se bo branil, mu reci, da ga bom jaz priobčil.

Te pozdravlja

Peter Zgaga.

Jugoslavanska

Katol. Jednota

Ustanovljena l. 1898

Inkorporirana l. 1901

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odborniki:

Predsednik: RUDOLF PERDAN, 933 E. 185 St., Cleveland, O.

Podpredsednik: LOUIS DALANT, 1805 E. 32nd Street, Lorain, O.

Tajnik: JOSEPH FISHER, Ely, Minn.

Blagajnik: LOUIS CHAMPA, Box 961, Ely, Minn.

Blagajnik neizplačanih smrtnin: JOHN MOVERN, 412 — 12th Ave. East, Duluth, Minn.

Vrhovni zdravnik:

Dr. JOS. V. GRAHEK, 303 American State Bank Bldg, 600 Grant Street at Sixth Ave., Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor:

ANTON ZRASNIK, Room 206 Bakewell Bldg, cor. Diamond and Grant Streets, Pittsburgh, Pa.

MOHOR MLADIČ, 1334 W. 18 Street, Chicago, Ill.

FRANK SKRABEC, 4822 Washington Street, Denver, Colo.

Porotni odbor:

LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.

GREGOR J. PORENTA, 210 Stevenson Bldg., Puyallup, Wash.

FRANK ZORICH, 6217 St. Clair Avenue, Cleveland, O.

Zdrževalni odbor:

VALENTIN PIRC, 780 London Road, N. E., Cleveland, O.

PAULINE ERMENC, 383 Park Street, Milwaukee, Wis.

JOSEF STERLE, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.

ANTON CELARC, 538 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotno uradno glasilo: "Glas Naroda".

Vse stvari tikačice se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljave naj se pošilja na glavna tajnika. Vse pritožbe naj se pošilja na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in bolniška sprave naj se pošilja na vrhovnega zdravnika.

Jugoslavanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom za obilen pristop. Kdor želi postati član te organizacije, naj se zgleda tajniku bližnjega društva JSKJ. Za ustanovitev novih društev se pa obrnite na gl. tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi z 8 člani ali članicami.

Novice iz Slovenije.

Poslanik Šeba v Sloveniji.

Te dni je prispel v Ljubljano čestit, pridne kake slovenske korporacije, poslanik Jan Zeba. Poslanik odputuje za nekaj dni s svojo rodbino na Bled in bo sprejet od kralj v posebni avdijenci.

Z umorom je grozil

56letni Kalunder Frane, delavec brez stalnega bivališča. Obtoženec je bil po sodbi celjskega okrožnega sodišča z dne 18. februarja obsojen na šest mesecev težke ječe, ker je kradel pri Rudolfu Oblaku v Zabukoveh, pri čemer ga je pa Oblak zasačil. Kalunder je gospodarja napadel ter težko poškodoval. Svojo kazen je odslužil dne 14. maja. Že prihodnjega dne pa je prišel k Juriju Hribarju ter mu uničil štiri vinske trte. Naslednjega dne se je pri Ivanu Omladiču jezil nad Oblakom ter grozil, da ga bo že "ferderbal". Ker je obtoženec skrajno silovit in nasilen človek, se ga boji vsa občina. Okrožno sodišče v Celju je obsodilo Kalundra zaradi hudodelstva nasilstva in prestopka zoper varnost lastnine na dve meseca težke ječe.

Napačni detektiv.

V hotelski sobi pri "Soči" obiskal dne 23. junija zvečer Rajko Š. natakario Barbaro Murdur in zahteval, da se legitimizira, češ da je on detektiv. Murdurjev ki ni imela pri sebi drugih dokumentov, mu je dala poselsko knjižico, naker se je napačni detektiv umaknil ter vzel knjižico s seboj rekoč, da mora brzo še v hotel "Tratinik" kontrolirat nekega rižnika. Njegova kontrola pa bila kaj dolga, ker ga je imel kmalu v rokah pravi detektiv, ga je odvedel "kontrolirat" pri liejske zapore.

Nemška oholost.

Odkar pivovarna Goetz nima več slovenske konkurence v Laškem, je postala zopet drzna in oholna napram Slovanom kot pred voj-

ZA NAKAZILA V AMERIŠKIH DOLARJIH --

IMAMO DIREKTNE ZVEZE, POTOM KATERIH IZPLAČUJEMO DOLARJE POLJUBNIM OSEBAM V JUGOSLAVIJI, ITALIJI, AVSTRIJI IN NEMČIJI.

Ker pa je svezana nabava dolarjev za izplačila v Jugoslaviji, z znatnimi stroški, smo bili primorani zvišati pristojbino, ki je sedaj naslednja:

Za izplačila dolarjev brez pogoja: do \$25. po \$1, od \$25. naprej po 4%.

Za izplačila proti predložitvi vidiranega potnega lista: do \$25. po 75 centov, od \$25. naprej po 3%.

Denar, nakazan v Jugoslavijo brez pogoja, se izplača naslovniku takoj ter isti lahko takoj s denarjem razpolaga. Vred tega pripravljamo onim, ki pošljejo denar samo za potne stroške, poslužiti se drugega načina ter označiti na nakaznici: Izplačati le proti predložitvi vidiranega potnega lista (pasa za Zdržene države). Ako potem naslovnik nebi mogel predložiti takega potnega lista, se stavi nakaznica s sopo na razpolago vplačniku.

Pristojbina za izplačila dolarjev v Italiji, Avstriji in Nemčiji znaša do \$25. po 75 centov za nakazilo od \$25. naprej po 3%, to je po 3 cente od dolarja.

Nakazil za sneske pod \$5. ne moremo prevzeti. Vred ta-mojnih odredb, ne moremo izplačati v Nemčiji nakazni eni isti osebi več kot \$20. Znesek za pristojbino nam je poslati obenem s onim, ki naj se izplača.

Povdarjamo pa, da je najbolje in najenostavneje nakazati od takaj dinarje oziroma lire zlasti, onim, ki bivajo na deželi daleč od banko ter v menjanju dolarjev niso izkušeni.

Na zahtevo izvršujemo izplačila tudi brzojavno in potem brzojavnega pisma. Stroški za brzojavno pismo (Cable Letter) znašajo \$1., stroški za direktno brzojavo (Cable) pa: v Jugoslavijo \$5., v Italijo, Avstrijo in Nemčijo \$4.

Vsi oni, ki tega oglasa nebi razumeli, naj nam pišejo na natančno po-znamke ter pripomnijo, v katero državo žele denar poslati.

FRANK SAKSER STATE BANK

Kako je bilo v Trstu v usodepolni uri?

Avstrijski prestolonaslednik se je pred desetimi leti že maja meseca mučil v Trstu, kjer je imel važno konferenco. Kmalu zatem ga je ladja zopet pripeljala v Trst, toda topot mrtvega. Kakšen vtis je napravila brozavka, da so prestolonaslednika ubili. Par dni zatem je začela policija zapirati osumljence. Vsi so slutili, da se bliža vojna.

Na najvišjih mestih v Trstu so bili vedno zelo nervozni, kadar se je pripravljali na to, da so morali pozdravljati nadvojvodo Frana Ferdinanda, ali kadar so dobili z Dunaja obvestilo, da pride tja ta visoki habsburški potentat. Na obeh visokih merodajnih mestih so skrbno in natančno po navodilih pripravljali vse varnostne odredbe za nadvojvodo varnost in sigurnost njegovega življenja, in to v takem obsegu, da ga je ni noben nepoklicanec motil v njegovih kretanjih. Koliko opravka je imela tržaška policija že takrat, ko je bil leta 1914 meseca majnika prosluli sestanek nadvojvode z nemškim Viljemom. Takrat je Viljem samozvestno in majestetično jadril po Sredozemskem morju ter na zadnje izžival s svojo cesarsko jahto tudi po sinji Adriji. Priplul je Viljem na tej jahti tudi v Miramar. Morje je bilo okoli gradu mirno in v krasnem spomladansko-azurnem sijaju. Jahta je priplula okoli 11. dopoldne, počasi in s posebno nemškim ponosom se je prikazal Viljem na krovu jahte, ko se je bližala Miramar. Takrat so grmeli v tržaškem zalivu pri Barkovljah zasidrani bojni kolosi in dridnavti svoj pozdrav. Nemška kolo- nija v Trstu si je najela posebno ladjado tržaškega Lloydja, jo okrasila z nemškimi zastavami ter odpulila mogočnemu Viljemu nasproti, da ga pozdravi kot svetovnega imperatorja. Lloyd parnik "Graf Wurmbrand", na katerem se je vozila nemška kolo- nija, je čudno motovilil okrog Viljemove jahte. S solnčnih, vino- rodni hribov nad Miramarom je bilo prav prijetno opazovati pri- hod Viljemove jahte. Slovenski opazovalci so večkrat ponavljali pri opazovanju teh prizorov be- sede in vzklikali: "Ta prihod ne prinaša božjega blagoslova mira- marskemu zatišju! Miramar, Mi- ramar, kaj še doživljam!"

Policija je ob tej priliki na da- leč naokrog razpostavila gost kor- don uniformiranih straž in še več- je število tajnih policistov in de- tektivov, ki so marljivo poslušali, kaj pravi prebivalstvo.

Bil je sestanek v Miramaru pompozno prirejen. Ves Miramar in ves tržaški zaliv sta zareda zve- čer v bajnih lučicah in prirejena je bila Viljemu na čast prava be- neška noč. O tem sestanku je po- litičen svet mnogo pisal, razpravljal, ga različno komentiral, toda marsikatera tajnost je ostala med krasnimi dvoranami miramarske- ga gradu. Bil je gotovo uver- tura k nadaljnim imperijalistič- nim akcijam pangermanizma! To so v Trstu prav dobro občutili. Trst je bil takrat ves v zastavah vsaj oni oficijelni, povsod sam- blesk in sijaj. Na pomolu Sar- Carlo je vrvelo ono živahno tem- peramentno južno življenje in mirno zrlu v brzokrile motorne čolne, ki so prevažali razne av- strijske veličine, dostojanstveni- ke, generale in admirale proti Mi- ramaru do bojnih ladij, na kro- vih katerih so se zvečer gostili v velikem slogu svečane gostije in pojedine...

Sestanek je minul. Nadvojvoda Fran Ferdinand je odšel v svo- Belvedere na Dunaj...

Trst je že skora pozabil na maj- niške svečanosti in sestanek v Mi- ramaru. Sredi junija je zopet pri- šlo z Dunaja pismo, da potuje Fran Ferdinand preko Trsta po morju v Sarajevo. Na merodaj- nih mestih so vse ukrenili, da va- rujejo vojvodovo življenje, zelo so se bali zanj, kajti tuptam se je v Trstu tudi nekaj šušljalo, da ni nadvojvoda posebno "priljub- ljen"... Znano jim je bilo tole- ko, da nadvojvoda potuje na "ve- like cesarske manevre" v Bosno in da bodo ti manevri nekaka ve- lika demonstracija proti tedanjim mali, a junaški Srbiji. Tako so govorili tržaški vojaški krogi... Znali so tudi v Trstu, da visoki

gospod zelo ljubi vožnje po si- njem morju, posebno na tako ko- losalnih dridnavtih, ki naj bi bili simbol njegove moči in oblasti. Nadvojvoda, so pripovedovali, je velik ljubitelj mornarskega živ- ljenja in stari tržaški izkušeni mornarji so vam takole v kaki "betoli" pri rujem teranu ali dalmatincu pravili, kako je znal nadvojvoda v mladih letih ljubiti pomorsko življenje in kako sijaj- ne orgije je uganjal na bojni la- dji tam doli v žarkem Egiptu. Opi- sovali so njegovo egiptovsko živ- ljenje prav v mornarsko bujni fantaziji.

Bil je krasen junijski dan. V Trstu zjutraj je že solnce peklo in žgalo prav pošteno. Jutranji dan h koncu se nagibajočega ju- nija! Marsikateri Tržačan ni znal, kakšna usoda čaka visokega go- spoda, ki se je zjutraj z dvornim vlakom pripeljal v Trst. Pred južnim kolodvorom je bilo vse ne- kam oficijelno resno. Avstrijska zastava je vihrala s pročelja ko- lodvora. Pri izhodišču so bile po- grnjene drogocene preproge. Ves prostor v znatni širokosti tako daleč, da ja ni mogel zadeti kak- drzen revolverski strel mogoč- ma, je bil strogo in previdno za- varovan s policijskim kordonom. Za njim so se začeli zbirati mno- gi radovedneži, ki so hladno zrlu v sprejemno parado. Prikorakal je nadvojvoda na verando, kjer ga je čakal avtomobil. Bila je to visoka, a v notranjosti skoraj ti- hla postava. Vsaj ta občutek je imel zdrav človek, ki je motril prizor pred kolodvorom. Naduto- ošaben pogled je vrgel naokrog in na množico, iz katere grl se nikakor ni hotel izzviti kak pa- triotski pozdrav. Hladan in kra- tek je bil oficijelni pozdrav. Vsto- pil je v avtomobil, za njim v dru- ge vsi visoki dostojanstveniki. Avtomobili so odrčali proti pom- lu San Carlo in od tam se je na- vojvoda odpeljal na ladji da- lje...

Nedelja dne 28. junija! Življe- nje v Trstu je dopoldne mirno va- lovalo v normalnem nedeljskem tempu. Krasne toalete so se spre- hajale dopoldne. Minila je običaj- na promenada in popoldne je na- stopila v Trstu ob nedeljah obi- čajna stagnacija življenja. Vesel- in razposajeni Tržačani so se za- tekli v okolico na Kras, na vse- strani, v Istro proti Hergeljam na Repentabor, v Divače, Sežano in tako dalje, saj znate, kako so ljubili priprosti Tržačani oko- lico, ki jih je vedno gostoljubno sprejemala. V tržaških kavarnah so sedeli samo mrki in dolgočas- ni obrazi, listajoč po raznih dne- vnikih italijanske, slovenske, hrvat- ske in nemške vsebine... Bila je ureeje nasičena atmosfera.

Okoli 2. popoldne je mahom- po vsem Trstu nekam tajmstvene- zašumelo. Povsod se je širil glas "Nadvojvoda Frana Ferdinanda in njegovo soprogo so ubili v Sa- rajevu!" Prijatelj Luce nam je to vest prvi sporočil z neke važ- ne poštne postojanke. Žalosti ni- bilo nikjer opaziti. Takoj pa se- se začeli razni komentarji in pri- prosti narod tam v slovenski sa- mostojni četrti okoli Sv. Jakoba je vest sprejel povsem flegma- tično. Tudi stari Radeckijevi ve- terani niso točili solza. Padli se- različni vzkliki in rečem vam, naj- bolj me je dirnil vzklik priproste- ga pristaniškega delavca ki je v- svojem naravnem nagonu in v- svojim naravnim razumom ka- rakteriziral takoj nastali položaj: "lakoničnim kraškim izrekom: "Zdej bo vojska!" Mornarji so bi- li vsi vznemirjeni. Vsak je hitel, da bi čimprej s kako ladjo zapu- stil tržaško pristanišče ter od- jadril v daljni svet. Naravno, da- so posebne izdaje listov nazna- njale "turbno vest" o smrti vi- sokega in mogočnega gospoda.

Minili so dnevi prvega vzne- mirjenja. Takoj nato so se pa za- čele polniti ječe pri "Jezuitih" in

To moram priznati!

"Jaz moram kaditi. Brez cigaret ne morem biti, in **HELMARS** mi dajo udobnost in veselje, ki odgo- varja moji želji po turškem tobaku ter me napravi zadovoljnega in ve- selega."

Ni boljšega tobaka za cigarete kot je turški tobak, in **HELMAR** tur- ške cigarete vsebujejo samo turški tobak. Če kadite sedaj cigarete iz mešanega tobaka, boste z veseljem začeli kaditi turške.

HELMARS so popolnoma čiste ter so v lepenkastih škatljah, da se ne lomijo.

Kot drugi, boste z veseljem začeli kaditi turške.

BOXES of 10 or 20

Izdelovalci prvovrstnih turških in egiptanskih cigaret na svetu.

Fronta in zaledje.

v ulici "Tigor". Gnali so v zapo- re prve politične zločince, po ve- čini delavce in tudi inteligente, ki so dali preveč odkrito izraza svo- jemu notranjemu prepričanju. Sledile so radi žaljenja člana ce- sarske rodbine precej drakonič- ne sodbe. Že prvi teden je bilo obsojenih več Tržačanov in tud- okoličanov, oziroma prebivalcev iz bližnjih istrskih krajev na več- tednov in mesecev stroge ječe ozi- roma zapora.

Prvi dnevi so potekli v splošn- zmedenosti in razburjenosti. Mo- gočni nadvojvoda Fran Ferdinand se je zopet vračal iz Sarajeva po- listi poti po morju v Trst. Pogreb- ne oficijelne svečanosti! O ten- pisati je skoraj nepotrebno. Ofi- cijelni tisk je navajal vse osebn- nosti, ki so se udeležile pompoz- nega kondukta s pomola San Car- lo do južnega kolodvora. Ta spre- vod! Kdor ga je opazoval z vi- šine, si je moral pač ustvariti po- sebno laskavo sodbo, ko je videl, kako so dostojanstveniki, genera- li in admirali korakali za obema krstama, oni, ki so se še pred do- brim mesecem v majniku na kro- vih razni bojnih kolosev radovali svoje sijajne močestnosti, na ban- ketih, prirejenih na čast Viljemu in Franu Ferdinandu. Odpeljal: so krsti na Dunaj! In v Trstu je- nastalo zopet prvotno pristaniško življenje in vrvenje, vendar opa- žati je bila neka nervoznost! Vsak je hitel, da bi čimprej spravi- lji svoje zadeve in račune v red.

"GLAS NARODA", THE BEST JUGOSLAV ADVERTISING MEDIUM.

Poetični ženij Portugalske.

Poroča E. Madden.

Portugalska bo najbrž vedno negotova glede natančnega rojst- nega leta svojega največjega na- rodnega pesnika, Luis de Camoen- sa.

V splošnem se je domnevalo, da je bil rojen leta 1524 in v te- kočem letu so praznovali četrto- stoletnico rojstva velikega pesni- ka in avtorja "Luzizijad". V Lon- donu pa je bila objavljena pred kratkim skrajno zanimiva biogra- fija, ki se tiče "Enookoga vraga", kot so imenovalе ljubonske dame Camoensa.

Konečno je izvedel svet celo povest o pustolovstvih in doživlja- jih tega, skrajno nadarjenega pes- nika. Dogodke, katere je opisal v svoji Luzizijadi, je dejanski doži- vel in ni mu bilo treba igrati ulo- ge nemškega barona Muepchause- na.

Več kot enkrat je bil v ječi, na bojnih poljih in zapleten v ljubim- ske afere. Vozil se je po morju, obiskal oddaljene dele sveta in- konečno je spisal veliki epos por- tugalskega imperija, ki mu je za- gotovil nesmrtno slavo.

Rodil se je v staroslavnem me- stu Coimbra, kjer se je nahajalo v Srednjem veku veliko in slavno vseučilišče, katero je v svoji mladosti obiskoval.

Leta 1543 je prišel v Lizbono, nadarjen, samoglav in brez prin- cipijev, v kolikor so prišla vpo- šte njegova lastna nagnenja.

Takrat je vladal Manuel I., — "vladar Indije, Etiopije, Arabije in Perzije", ko je bila slava Por- tugalska na svojem višku in ko je bil portugalski dvor morda naj- sijajnejši na celem svetu. Mladi Luis Camoens je postal odlična o- seba v teh krogih ter se je sezna- nil s kraljem samim.

Nekega Velikega petka, eno le- to po tem, ko je došel v Lizbo- no, se je napotil mladi Camoens v cerkev, da zadosti svojim ver- skim obveznostim. Kot je navada pri mladih ljudeh, je obračal oči po ženskah ter zapazil neko Ka- terino de Staide, ki je bila spre- mljevalka portugalske kraljice in o kateri nam poroča sam, da je bila najbolj sladka prikazen, kar jih je kdaj srečal na svetu. V trenut- ku je postala Katarina zanj, kar je bila Beatrice za Danteja ali Lavra za Petrareca.

Nikdo ne more povedati, koliko dejanske ljubezni je bilo v celi tej aferi. Dejstvo pa je, da je bila glavni predmet njegovega obo- zovanja in njo je proslavil v svoji Luzizijadi, ki je ostala danes kro- nično in najbolj dovršeno delo portugalske lirike.

Življenje na dvoru mu ni nika- kor ugajalo. Ker je razžalil kra- lja samega, so ga poslali v trdnjavo Centa v Afriki, kjer je preživel nadaljna tri leta. Pozneje je bil oproščen ter se je vkrcal na por- tugalsko ladijo in v nekem spo- padu z Mavri je izgubil oko, vsled česar so ga imenovalе lepe dame Lizbone "enoookoga hudiča".

Ko se je vrnil domov, je pri- čel pripravljati ekspedicio, ki mu je pridobila nesmrtno slavo.

Na dan vstajenja je odptoval s svojo ladijo, obkrožil tr Dobro nade sredi velikanskega viharja in po velikanskih mukah, katere je moral pretrpeti, se je konečno iz- krcal v Goa.

Tedaj pa se je pričelo zanj živ- ljenje, o katerem ni niti malo sa- njal. Vprizoril je ekspedicio v Malabar. Križaril je po Rdečem morju ter lovil razbojnike. Kot zmagovalni jastreb je napadal tur- ške trgovske ladje v perzijskem zalivu. Slava Portugalske je bila njegov edini in konečni cilj.

V Macao, na Kitajskem, kjer se je ustavil s svojo ladijo, se je skrtil v duplino in tam je sestavl- prve kante svojega nesmrtnega speva. Ko se je vrnil na ladijo ter se odpeljal, ga je zalotil vihar in izgubil je vse, z izjemo lastnega dragocenega rokopisa.

Prišel je na kopno v Končimni, kjer so ga sprejeli na prijateljski način budistovski svečeniki.

Delo in počitek.

Mnogo je žensk, ki ne poznajo pri delu prav nikake mere. Že v šolskih letih lahko opazamo, da su- dekleta mnogo pridnejša in vztraj- nejša ter čestokrat v učenju celo prekorajajo meje svoje moči, me- tem ko treba dečke siliti in naga- njati k učenju. Še v večji meri velja to za ženske v poklicih ter prav posebno ba gospodinje. Že- na srednjih in nižjih slojev, ki ima moža in otroke, dela prav po- gostoto toliko in tako dolgo, da- se v besede pravem pomenu one mogla zgrudi pod težkim jarmom dela. Zato je prav potrebno, da- se take žene pouče o pravi razde- litvi dela ter o premorih, ki mo- rajo slediti vsakemu delu in ka- tere treba prav porabiti. Le če sle- di napornemu delu tudi potreben oddihljaj, je mogoče, da ostane gospodinja dolgo časa krepka, sveža, zdrava in za delo sposobna.

Brez prenehanja enakomerno delati ure in ure je nemogoče. Pre- nehati moramo včasih nekoliko, ako tega ne storimo, sledi mnogim delavnim uram utrujenost, ki je- moremo potolažiti le z večurnim počitkom. Jutranje zajtrkavalne pavze, ki jim imajo navadno de- lavci, niso velikega pomena samo zaradi zajtrka samega, marveč tu- di zaradi počitka.

Najvažnejši je opoldanski pre- mor, ki mora slediti po štirih u- rah dela. Porabiti pa ga moramo za resnično počivanje, ne pa mor- da za izprehod ali telovadbo. Le- kor je vse dopoldne lenobo pasel- ta se lahko opoldne izprehaja; kdor pa je trdo delal, naj po ob- sedu mirno sedi ali leži, če treba, tudi nekoliko zaspi.

Temu so sledila nešteta pusto- lovstva v pokrajinah, "kjer sega- jo citrone skoro do tal," kot piše v svojem eposu. Neglede na okoli- co, v kateri je živel, je nadaljeval s svojo pesnitvijo.

Mogoče bi moral ostati v daljno iztočnih deželah za vedno, če bi mu ne prišli na pomoč prijatelji, ki so poplačali njegove dolgove ter mu omogočili povratek v Liz- bono.

Leta 1572 je objavil svojo "Lu- zizijado" ter postal vsled tega s Torquato Tassom ena največjih luči literarne Evrope. Shakespeare je bil v onem času še otrok v Stratfordu, Cervantes, pozneje tako slaven in današnjega dne, je bil mladič in slava Camoensa se je razširila preko celega sveta, v kolikor so ga poznali dotedaj.

Njegov epos je bil preveden v španski jezik in "enoooki hudič" je postal veliki mož ure.

Tega slovesa pa ni dolgo uži- val.

Lord Ilchester, ki ima kopijo prvotne pesnitve, navaja izpoved karmelitskega meniha, Fra Jose India, ki je izjavil:

— Videl sem ga umirati, — pravi pobožni menih, — v bolnici v Lizboni, brez odeje in brez vsa- koga komforta, potem ko je pre- potoval nešteto milj po Indijskem morju ter pridobil slavo za Por- tugalsko.

Postal je žrtev kuge ter umrl v bolnici leta 1579, v šest in pet- desetem letu svoje starosti.

Fra Jose pripominja povsem pravilno: —

— Kakšna škoda, da pade tako- veliki ženij tako nizko!

Tretji oddihljaj po storjenem delu je ob 6. ali vsaj ob 7. zvečer, nikakor pa ne ob 8. Vse, kar na- vajo ljudje v prilog večernega in nočnega dela, — mir, večja sposobnost itd. je slepilo, ki se v poznejšem življenju bridko ma- ščuje. Vsako pozno delo moti spa- nje in izpodkokuje zato zdravje. Če neha delo o pravem času, je prav na mestu izprehod in tudi kratka telovadba. Kdor mora mnogo delati, naj tudi dobro pre- misli, kako porabi nedeljo, ki naj- bo posvečena predvsem počitku oziroma pametnim izletom v na- ravo. Razum tega je silno potreben tudi vsakoletni daljši odmor. Po- čitnice naj bi ne bile samo za so- larje, ampak tudi za gospodinje, ki so počitka nad vse potrebne. Seveda najbolje pa se odpočije- gospodinja, ako se more vsaj za dva, tri tedne osvoboditi nešteti- majhnih in velikih skrbi, iz ka- terih je sestavljeno njeno življe- nje. Osvoboditi se jih popolnoma itak ne more, ker hite nepoklicane za njo tudi na počitnice. Ali vsi členi družine naj bi se v času počitnice spominjali, da je tudi go- spodinja potrebna malega odmo- ra in naj bi se vsaj za nekaj ča- se zadovolji s prosto, eno- stavno prirejeno hrano. Naj bi vsi skupaj izkušali po svojih močeh olajšati delo gospodinje ter jo- kolikor možno razbremeniti. Celo stroj se pokvari, ako ga gonimo neprenehoma; nikari pa živ člo- vek. Premori v delu in počitnice so dobro naložen kapital, ki se pogosto obrestuje.

Nesmrtni epos je bil prestavljen v vse mogoče jezike ter je eden literarnih zakladov, na katere je svet po pravici lahko ponosen.

Pesniku samemu pa se je godilo tako, kot se godi večini pesniki, ki so umrli v pomanjkanju in be- di, nepriznani od sveta ter zani- čevani kot okuženi in izvrženi.

Pretep v gostilni.

V vaški gostilnici sta se sprla posestnika Alojzij Kramar iz Šmarja in njegov sosed Šerjak radi nekoga zemljišča. Beseda je dala besedo in končno je Šerjak zabrusil Kramarju v obraz. "Ti, ki si v Ameriki igral barabo in si še danes amerikalnska baraba, ne boš prav nič govoril." To je šlo Kramarju tako zelo k sren, da je prijel prazno polittersko stek- lenico in zamahnil z njo proti Šer- jaku. Šerjakov prijatelj Janez Boben, posestnik iz Gornjega Bla- ta, je priskočil napadenemu na pomoč; iztaknil je pa pri tem majhno prasko na senu, ki mu jo je prizadejal Kramarjev zaluče- ni kozarec in ki se je razletel nato na tisoč koscev ob zadaj ležečih vratih. To pa je tako raztogotilo Janeza Bobna, da je planil izza mize, pograbil Kramarja za vrat in mu pri tem raztrgal srajco. Kramar se je seveda branil in vgriznil Bobna v prst, da bi se ga rešil. Končno so ju morali raz- družiti sosedje, lahko bi se pa stvar prav tragično končala. Za- deva se je obravnala te dni pred ljubljanskim sodiščem, ki je obso- dilo oba vročekrvneža in sicer Alojzija Kramarja na 400 Din glo- be, Janeza Bobna pa na 100 Din.

MILIJONARSKA MORILCA

Z leve na desno so: Nathan Leopold, Richard Loeb, njun zagovor- nik Walter Bachrach in zdravnik dr. James Whitney Hall, ki skuša dokazati, da sta obtoženca blazna.

Izgubljene slike Velasqueza.

Poroča Ralph Urruela.

Nikdar se nisem posebno zanimal za slike in tudi ne za Velasqueza. Predno sem doživel to, kar bom sporočil v naslednjem, nisem poznal zgodovine Velasqueza, ki me je pozneje tako globoko zanimala. V newyorški javni knjižnici sem pregledal tozadevna dela ter izvedel, da je 274 del Velasqueza in da je eno in dvajset del tega slikarja, za katere nikdo ne ve, kje se nahajajo.

Če bi mi bila ta dejstva znana prej, bi bil utis, katerega bi napravil name tragični dogodek, dosti večji.

Jaz sem po poklicu centralno-ameriški žurnalista. O dveh letih napornega reporterskega dela sem čutil, da potrebujem počitnice. Neki moj prijatelj je bil ravno kar imenovan podtajnikom za vzgojo in umetnost v republiki Honduras. Povabil me je, naj pridem ter preživim pri njem par tednov. To povabilo sem seveda sprejel. Ko sva sedela prvi večer pri kavi, je govoril o predmetu, ki ga je najbolj zanimal, o umetnosti. Bil je zainteresiran pri ohranjanju slavni Maya razvalin pri Copan ter je že večkrat obiskal dotične kraje.

Tekom teh potovanj, — je rekel, — sem našel v arhivih Comayague pismo na škofa Placencia iz leta 1773, v katerem se je glasilo, da sta bili dve slavni slike Velasqueza poslani v Ameriko. Ne vem kje sta ti slike, a morata biti nekje v Hondurasu.

Dve slike Velasqueza, vredni brez dvoma več kot en milijon dolarjev! To je bilo mikavno.

Prihodnji dan, opremljen s pisni ministrstva na krajevne oblasti, sem odpotoval proti Comayagui. Po dveh dnevih napornega potovanja sem dospel na lice mesta ter dobil pristop k arhivom ter pregledal pismo, o katerem mi je pravil prijatelj. Obe slike sta bili brez dvoma poslani škofu. Po par dnevih iskanja med korespondenco škofa, deloma razjedeno od podgan, sem našel važne informacije.

Diego Carvajal, ki je poslal obe slike, je bil osebni zastopnik škofa na Španskem. Kupil je dve slike slavnega mojstra za dva tisoč dublonov ali dvojnih zlatnikov ter ju poslal svojemu delodajalcu v Hondurasu.

Nobeno najdenih pism ni potrjevalo, da sta slike dejanski dopisli v Ameriko, a zasledil sem pismo škofa, naslovljeno na nekoga Fra Luis Angel de Gomez v Marcala. V tem pismu se je glasilo, da pošilja škof dve slike, ki naj krasita občinsko dvorano. Iz tega sem sklepal povsem naravno, da sta bili to dve slike Velasqueza, kupljeni par let poprej na Španskem.

Odpotoval sem v Marcala. Ta kraj leži sedaj sredi tropične džungle in pretežna večina prebivalcev obstaja iz Indijancev. Šel sem na poveljništvo ter predložil pismo ministra, nakar so me prijazno sprejeli in pogostili. Nato sem prišel s svojimi poizvedovanji.

Vprašal sem krajevnega učitelja, če ve kaj o slikah. Rekel mi je, da sta v občinski dvorani dve veliki slike, da pa ne sme stopiti v to dvorano noben človek, z izjemo župana in občinskih svetnikov.

Obiskal sem župnika in ta je bil bolj zgovoren.

— Da, — je rekel, — v občinski hiši visita dve slike. Te slike je podaril pred davnim časom neki škof Placencia, v znamenje svoje posebne naklonjenosti. Poslal je poseben blagoslov in prodaja, ali odstranjenje teh dveh slik bi pomenilo trenutno uničenje celega kraja. Indijanci iz okolice in v kraju samem so vedno spoštovali ti dve slike, ker varujeta kraj. Nikdo nima vesti, kaj v občinski dvorani, z izjemo župana in občinskih svetnikov.

Hotel sem na vsak način videti slike ter gostil občinske mogočnike v glavnem hotelu. Tedaj pa je dobit župan od trgovinskega ministra brezovno obvestilo, da bo

prišel inšpektor, ki ima vladno dovoljenje, da sme iskati petrolejske sklade v bližini Marcala.

Naslednjega dne je prospektor res prišel. Bil je srednje starosti, Anglež, ki je prezirljivo zrl na domače civilne uradnike.

Sklicana je bila seja občinskega sveta, a Mr. Serich seveda ni imel vstopa v prepovedano dvorano. Bil pa je trmoglav ter napravil tako, kot je hotel. Prišel je v dvorano ter videl obe slike.

Takoj nato se je njegovo obnašanje popolnoma izpremenilo. Postal je prijazen in v kraju se je pričela širiti vest, da hoče kupiti obe slike. Župan pa se je smejal ter rekel, da bi le tepee hotel kupiti dve slike, ki nista baže nič vredni.

Jaz sem imel svoje sume ter dal svojemu služabniku naročilo, naj poizveduje. Kmalu je ugotovil, da je Serich podkupil celi občinski svet, ki je bil pripravljen izročiti mu tajno obe slike za dva tisoč pezo ali nekako tisoč dolarjev.

Šel sem k župniku ter mu povedal. Bil je žalosten, a odhitel nato, da objavi vest. Popoldne so se pričeli zbirati Indijanci, a ob istem času je izbruhnil vihar z velikim nalivom. Indijanci so zahtevali, naj pride župan ven.

Župan je priel ter pričel govoriti raz stopnice. Vihar pa je zadušil vse njegove besede.

Neki Indijanec se je splazil za hrbet župana, ga sunil z nožem in župan je padel mrtev na tla.

Tedaj pa je prišla povodenj in vse je bežalo v zavetje. Serich je hotel medtem odnesti dragoceni slike, a zašel je v globoko vodo ter utonil.

Ogledal sem si še istega dne obe slike z električno svetilko, a sem spoznal, da bi bilo treba vojne predno bi se hoteli ljudje ločiti od tega zaklada.

Okraden učitelj.

Nadučitelj Čučku v Ločah pri Konjicah je avstrijski državljani Karl Kavkler pokradel iz stanovanja srebrno uro z zlato verigo, vredno 6000 dinarjev ter 500 dinarjev gotovine. Tat je imel avstrijski potni list in jo je najbrže popihlal preko meje.

Smrtna kosa.

V Konjicah je umrl v starosti 78 let sodni svetnik Ivan Nosan, odločen narodnjak in naprednjak.

UREDNIK, KI JE NAJBOLJŠE PLAČAN

Arthur W. Brisbane, urednik Hearstovih listov, je najbolje plačan urednik na svetu. Na leto ima nad petdeset tisoč dolarjev plače in še mnogo drugih dohodkov.

GUNSIGHT JEZERO V GLACIER NARODNEM PARKU, MONTANA

Krvava zgodovina.

Zanimiv opis nemškega korvetnega kapitana o obstreljevanju Parizu. — Dve spominski tabli označujeta, kam so padli pri projektili iz velikega nemškega topa.

Znano je, s kakim navdušenjem so nemški listi pisali med vojno, da se je imenitni, germanski tehniški posrečilo zgraditi top, ki strelja nad 100 km daleč in da so z enim teh topov obstreljevali Pariz.

Da so padale te krogle na mesto, ki ni trnjava in nima nobene vojaške vrednosti, da so padale na hiše in cerkve in ubijale moške, ženske in otroke, da se je s tem bilo v obraz vsakemu mednarodnemu pravu in vršilo naravnost barbarsko divjaštvo, o tem seveda niso znali nemški listi prav ničesar poročati.

Kam so padli nemški projektili, nam povesta dve spominski tabli v Parizu, ena je na zidu poročnišnice "Maternite" in nam pove, da je strel iz nemškega laičkoseznega topa padel v bolnišnico dvorano, kjer je bilo ubitih 12 žensk z njih novorojenčki in usmiljenjani, drugi je na cerkvi za rotovžem. Ob 3. uri popoldne na veliki petek je tresčila nemška bomba vanjo, ko se je ravno vršil popoldanski obred. Rezultat: nad 50 mrtvecev, same ženske.

V treh serijah so Nemci obstreljevali Pariz, a vedno se je v kratkem času Francozom posrečilo, najti pozicijo teh topov in jih uničiti.

Prošli teden je pariški mestni svet predal generalu Le Rondu zlato kolajno v spomin na njegovo uspešno uničenje teh nemških topov.

Nemški korvetni kapetan Walter Kunsel, bivši častnik balistične sekcije nemških daljnostrelnih topov, je objavil zanimiv popis obstreljevanja Pariza:

Sredi marca 1919 je baterija, katere postojanka je bila natančno pripravljena v bližini Laona za visoko rastočim gozdom, preko katerega je top lahko streljal v kotu 45 stopinj.

Pet metrov pod zemljo so bile izkopane galerije za dragoceno municijo. Sovražna bojna črta se je namreč nahajala samo v razdalji dvajset kilometrov. V okoličnici so bili nastavljeni aparati, ki so v slučaju jasnega neba delali meglo, da francoski zrakovplovci niso mogli zapaziti.

Nekaj kilometrov okoli tega topa so bili postavljeni topi istega kalibra, ki so streljali na daljavo 22 do 25 km. in ki so, telefonsko zvezani z njim, streljali ob istem času, zato da Francozi prigrmenju ne bi mogli spoznati, kje pravzaprav stoji nevarni top.

23. marca ob četrta na osem zjutraj je bil oddan prvi strel, cela vrsta mu je sledila. To se je vršilo skozi tri dni, vendar je pa bilo osebo radovedno, kam so pravzaprav zadevali streli.

Čez tri dni je telefoniral generalni štab. Admiral tam je skočil k telefonu in poslušal:

— Pariški časopisi javljajo obstreljevanje mesta z velikim topom iz neznane smeri. Iskrena hvala...

Osohje je bilo navdušeno, pilo je pri kosilu na ta največji svetovni rekord...

Vesela zabava med kosilom pa ni trajala dolgo, težka francoska granata je udarila 250 metrov od jedilnice na travnik, v sredo pozicije baterije. Nekaj minut pozneje je padla druga granata 100 metrov od prve.

Korvetni kapetan pravi k temu: — Brezdvomno so Francozi že našli pozicijo topa. Pričakovali smo sicer, da se bo to slednjčje zgodilo, a nikakor ne, da se no to izvršilo tako hitro. Da se je to Francozom posrečilo že po tridesetih urah vključ vsemu varnostnim odredbam, nam je bila uganka.

Dan pozneje so Nemci že morali top umakniti, če ne, bi ga bila francoska artiljerija uničila.

Iz Jugoslavije.

Strela ubila tri ženske.

V selu Skrijevu pri Bakru je divjala te dni huda nevihta. Neka mlekarica, ki je peljala v Bakar mleko svojim naročnikom, se je pred nevihte zatekla v kmečko hišo. V trenutku je udarila v hišo strela, ki je ubila mlekarico ter domačo gospodinjico in njeno hčerko.

Smrtno obsodba v Banjaluki.

V Banjaluki se je v zadnjih dneh vršila sodna obravnava proti seljaku Mihajlu Žuni, ki je meseca aprila iz zasede ustrelil trgovca Mihajla Rebića. Žuna je izjavil, da ga je Rebić spravil ob njegovo posestvo, v sled česar se je moral nad njim maščevati. Sodni dvor njegovega zagovornika ni uvaževal ter je Žuno obsodil na smrt na vešalih.

Obsojeni vlomilci v Šibeniki davčni urad.

Kakor smo svojedobno poročali, so neki Italijani in Šibenčani vlomili v davčni urad v Šibeniku ter odnesli več tisoč dinarjev. Vsi štirje vlomilci so prišli oblasti v roke. Porota v Šibeniku je vse obtožence proglasila za krive, nakar jih je sodišče obsodilo na 1 do 5 leti težke ječe.

Nova obravnava proti Čarugi in tovarišem?

Kakor javljajo zagrebški listi, je državno pravdnštvo dostavilo preiskovalnemu sodniku v proces proti Čarugi in tovarišem predlog, da uvede preiskavo glede 15 novih kazenskih slučajev, ki se pripisujejo družbi Jove Čaruga in za katere so državnemu pravdnštvu še naknadno prispale prijave. V sodnih krogih so mnenja, da bo prišlo do nove obravnave.

Bivši poslanec Pavlović obsojen.

Te dni je bila končana sodna obravnava proti bivšemu komunističnemu poslancu Pavlu Pavloviću zaradi komunistične propagande. Svoj zagovor je končal z vzklikom "Živela tretja internacionala!" Obsojen je bil na leto dni zapora.

Iz naravoslovja.

Učenjaki skušajo dognati, če ima rastlina dušo. — Brez dvoma imajo rastline neke vrste čutil in so sestavljene iz stanic kakor živalsko in človeško telo.

Aristotel je dejal: Živali imajo dušo, rastline je nimajo. Rastlinoslovec Linee pa je zapisal: Kamor raste; rastline rastejo in žive; živali rastejo, žive in čutijo.

Že iz teh izrekov obeh znamenitih mož izhaja, da je nekaj v rastlinah, česar se nismo domeli. Prof. Tiehener se je celo opogumil in zapisal besede: Če imajo rastline dušo, je vsekakor sigurno, da je ta duša zelo drugačna od naše in da si o nji ne moremo napraviti nobene točne predstave. Drugi biologi, ki so se posvetili intenzivnemu proučevanju rastlinstva, prihajajo istotako do zaključka, da rastline imajo nekako dušo, ali da je ta duša zelo svojevrsten stvar, katerega je težko definirati.

Rastlina sestoji iz stanic kakor živalsko ali človeško telo. Vendar je med njihovim organizmom in med drugim živimi organizmi velika razlika. Glavno, kar jim manjka, je gibanje.

Rastline so torej v posesti neke vrste čutil. Najbolj je pri njih razvit čut ravnotežja. V tem pogledu so rastline silno nežni in fino razviti stvori. Medtem ko človek čuti ravnotežje šele pridobi, je rastlini ta čut že prirojen. Takoj, ko se začne razvijati, razlikuje med navpičnostjo in vodoravnostjo.

Psihične manifestacije rastlin so v nekaterih primerih naravnost senzacionalne. Poskusimo le to ali ono rastlino obrniti narobe, dotakniti se je, omamiti jo z amonijakom ali zvišati njeno temperaturo! Včasih zadostuje, da se dotakne, da le evetne čaše ali enega samega lista, pa se nam evet zapre ali ospe.

Rastline so posebno občutljive za svetlobo. Njih življenje je drugačno podnevi, ko sije sonce, in drugačno ponoči, ko vlada tema. Če n. pr. začnemo obsvetljevati gotove vrste rastlin podnevi in ponoči, opazimo kmalu, da se začne čaše same od sebe sklepati in razklepati ne glede na to, če so v svetlobi ali senci. To prihaja enostavno od utrujenosti. Na krizantemi se da ta proces posebno nazorno opazovati.

Toda rastline ne čutijo samo izprememb, ki se gode v njih neposredni bližini, marveč se ponašajo tudi z nekako vrsto spomina. Če n. pr. izpostavimo steblo ovsa četrt ure svetlobi, ki prihaja samo z ene strani, ter pozneje luč zagrnemo ali ugasnemo, vidimo, da se steblo tri četrti ure zvija in sili v ono smer, odkoder je prej dobivalo svetlobo. Steblo se kar ne more umiriti in se nagiba v eno smer, kjer se po njegovem spominu nahaja luč.

Vse to nam izpričuje, da imajo rastline nekaj, kar je podobno duši. Če bi tega ne imele, bi bile popolnoma tope.

Francoska lepota in njeni prijatelji.

Mnogo pred vojno je blestela svetla zvezda na nebu nočnega Pariza, gdč. Fanny, lepa, elegantna, duhovita in temperamentna. Nihče ni vedel, kako se piše, kaj je in odkod je. Bila je pač lepa, in to je zadostovalo. Lepota je bila njena legitimacija in tajnost njenih uspehov, ki so bili vedno večji. Končno jo je poročil eden njenih častilcev, grof Tessaucourt. Fanny je postala grofica Tessaucourt in dobila s tem dostop v pariško družbo. Nekaj let kasneje je dobila celo eno najvišjih odlikovanj, ki jih podeljuje francoska republika: "palme akademije znanosti". Sicer ni nihče vedel, kakšne usluge je storila madame Tessaucourt znanosti, ampak glavna stvar je, da je dobila odlikovanje, in Pariz privošči lepi ženski vsak uspeh. Grof Tessaucourt je lepega dne umrl in Fanny, ki je bila še vedno ekstravagantna kot prej, se je zopet pojavila v raznih elegantnih lokalih kot bogata mlada vdova.

Imela je srečo. Grofica Tessaucourt je poročil gospod Robert, no, da, bil je pač zelo bogat. Nekaj let kasneje je bila Fanny zopet vdova in si je nadelala svoje prejšnje ime grofice Tessaucourt. Bila je še vedno lepa, zelo elegantna, imela je krassen nakit in je bila zelo gostoljubna. Ni ji manjkalo prijateljev in častilcev, ki bi radi stopili z njo v zakon. Ampak Fanny se ni več poročila.

Malo pred vojno je doživela dvakratna vdova svoje prvo razočaranje. V elegantnem hotelu je spoznala mladega moža, ki se ji je zelo dopadel in nič ni stalo na poti bližnjemu znanju. Toda mladi mož je bil lopov. Izvabil je svoji prijateljici mnogo denarja in jo je potem pustil na cedilu. Pariz se je pričel smejeti. Madame de Tessaucourt se je kmalu potlačila in ni hotela slišati, da so začeli računati, koliko je stara. Šla je še vedno za avanturanti in jih je tudi našla. Bila je pač zelo bogata, imela je dragocene nakite, nosila elegantne toalette in bila še vedno lepa. In kmalu je našla zopet prijatelja, Rusa, lepega moža, ki pa je imel samo eno napako: ni natančno razločeval, kaj je njegovo in kaj ne. Bil je čisto navaden hotelski tat, ki so ga končno vendar zasačili in utaknili pod ključ.

Navzile drugi lekeji ni postala grofica bolj previdna in izbiri tretjega prijatelja. Sedaj je bil Poljak, navaden gospod Meissner, toda najprebrisanejši lopov med prijatelji gospe de Tessaucourt. Meissner je bil tat boljše vrste, kradel je le dragulje, kožuhe, sploh samo drage reči, zato se je tudi gibal izključno le v tkzv. boljši družbi. Da bi imel lažje dostop do svojih žrtv in da bi mogel delovati bolj neopaženo, se je pridružil bogati vdovi. Toda prebrisanec se ni zadovoljil samo z uspehi, do katerih mu je pripomogla ljubica, ampak je postal nasramen in ji nagodil tole:

Nekoga večera je ukradel Meissner v odličnem lokalu, kjer se je plesalo, ukradeno ovratnico in jo je še isti večer poklonil gospe Tessaucourtovi. In sedaj se je začel drugi del lopovščine. Meissner je naprosil dva svoja tovariša, naj prevzameta vlogo detektivov, primeta njegovo prijateljico zaradi suma udeležbe na tatvini in odvedeta iz njenega stanovanja. To se je tudi prihodnji dan zgodilo. Ko je bila bivša grofica v spremstvu agentov pred hišo, ji je popraskal njen ljubimec ves nakit. Ko je prišla Fanny domov, je videla, da je padla v mreže prebrisanemu lopovu. Vsa iz sebe je bavadila Meissnerja policiji, in ljubimec je bil prijet in obsojen na pet let ječe. Toda maščeval se je. V razpravi je navedel štiri tatvine, pri katerih je bila madame de Tessaucourt baže soudeležena. Ti štiri slučajni so bili izločeni in proti bivši grofici se je uvedlo kazensko postopanje.

Pred par dnevi se je vršila v Parizu razprava zoper Fanny Robert ali Fanny de Tessaucourt in Davida Meissnerja. Tessaucourtova je prišla pred sodišče v obleki

iz črne satena, ki si jo je dala posebej za to razpravo napraviti pri najboljšem krojaču v Rue de la Paix. Imela je ovratnico, skoraj ravno tako lepo kakor ono milijonske vrednosti, ki je nekod dičila vrat gospe Thiersove. Imela je biserne uhane in majhen vijoličast znak, ki naj bi številnemu občinstvu obudil spomin, da je obtoženka častnica akademije znanosti. Gospa je izgledala zelo dobro. Priče so izpovedale, da je bil Meissner vedno v spremstvu dame 30 do 35 let in so spoznale to gospo v madami de Tessaucourtovi. Obtoženka je morala odgovorjati na vprašanja predsednika sodnega dvora: "Kje ste rojeni?" "V Nimesu". "Kdaj?" "Dne 12. oktobra 1853". Madame de Tessaucourt je povedala to čisto tiho. Sodnik jo je vprašal še enkrat in ona je ponovila: "12. oktobra 1853". "Torej 71 let?" "Da", je dahnila madama.

To je bilo presenečenje, to je bila senzacija! Sodniki niso verjeli Meissnerju, ki je kompromitiral svojo 71 let staro ljubico in so jo oprostili. Občinstvo je ploskalo ponosno in elegantno odhajajoči grofici de Tessaucourt.

Pariz čaka sedaj na prihodnji ljubezenski roman in želi ljubezni žareči 71-letnici več sreče z njenim prihodnjim prijateljem.

Mučen incident na blejskem otoku.

Te dni se je poročil na blejskem otoku Francoz Bonnesoy z mlado Rusinjo. Ženina, nevesto in številne goste, večinoma Francoze in Ruse, so prepeljali na otok domači fantje v narodnih nošah. Po poroki so fantje novoporočence in svate na stopnicah "zavrli". Ženin se je seveda radevolje odkup in trčil s fanti, ki so mu ponudili piti. V tem hipu pa je pridrvel iz cerkve župnik Oblak in začel upiti nad fanti, kako si upajo potegniti "šrango" brez njegovega dovoljenja na otoku, kjer je vendar on gospodar. Za dovoljenje pa bi možak seveda zahteval udeležbo na odkupnini. Ko so ga naposled pomirili in odpravili, na osuplim gostom, ki so pač videli župnikovo razgrajanje, niso ga pa razumeli, pojasnili, kaj so častiti gospod hoteli, in jih prosili, naj dogodka ne vzamejo pretragično, ker se pri prenapetosti naše duhovščine žal češče ponavljajo. In prijazni tujei so razumeli in se smehljaje vkreali v čolne...

NAJPOPOLNEJŠA POSTAVA.

Slika nam predstavlja mlado californijsko deklico Veto L' Ehmman, ki ima baže v Ameriki najbolj dovršeno in popolno postavo.

MORSKI JASTREB.

Spisal Rafael Sabatini. — Za G. N. priredil G. P.

19

(Nadaljevanje.)

— Aha, — je rekel kapitan, — potem pa med berberske veslače. Berberjem manjka sužnjev in vedno so pripravljene tržiti, čeprav so slabi plačevalci. Nikdar še nisem čul o človeku, ki bi se vrnil kakor hitro ga imajo varno na eni svoji galeji. Imel sem že nekaj opravka z njimi ter zamenjaval človeške tovore za dišave, orientalske preproge in slinco.

Master Lionel je težko dihal.

— To je strašna asoda, kaj ne?

Kapitan si je pogladil brado.

— A edini varni način, kako spraviti ga s poti in če vse premislite, je to manj strašno kot pa obešenje in gotovo manj nečastno za sorodnike dotičnega. Napravili bi uslugo Sir Oliverju in sebi.

— Tako, tako, — je rekel Lionel skoro odločno. — In cena?

Kapitan se je prišel zibati na svojih močnih nogah in postal je zamišljen.

— Sto funtov? — je rekel za poskus.

— Sklenjeno za sto funtov, — je prišel naglo odgovor, — tako naglo, da je kapitan Leigh spoznal, da je sklenil trapasto kupčijo, katero je treba popraviti.

— To se pravi sto funtov za mene in mega, — je počasi popravil. — Treba je računati s posadko, da drži jezik za zobmi ter mi pomaga. To bo pomenjalo najmanj nadaljnjih sto.

Master Lionel je pomišljal za trenutek.

Ot je več kot morem spraviti skupaj za trenutno obvestilo. Dobili boste sto in petdeset funtov v zlatu in ostalo v draguljih. Obljubljam vam, da ne boste pri tem ničesar izgubili. In ko se boste vrnili ter mi sporočili, da je vse gladko izteklo, boste dobili enako svoto.

S tem je bila kupčija sklenjena. Ko je prišel nato Lionel govoriti o podrobnostih, je našel, da se je zvezal s človekom, ki je svoj posel temeljito razumel. Vsa pomoč, ki jo kapitan zahteval, je bila, naj zabi Lionel Sir Oliverja na kako določeno mesto, v bližini obali. Tam bo imel Leigh pripravljene moze in čoln in vse ostalo naj lepo prepusti njemu samemu.

V trenutku se je Lionel spomnil primernega prostora za to. Obrnil se je ter pokazal preko vode na Trefusis Point in sivi kup Godolphin Courta, ki se je kopal tedaj v solnčnem svitu.

— Tam, pri Trefusis Point, v senci Godolphin Courta, jutri ob osmih zvečer, ko ne bo nikake lune. Gledal bom nato, da bo tam. Rotim pa vas, da ga ne zgrešite.

— Zaučajte mi, — je rekel Jasper Leigh. — In denar?

— Ko ga boste, imeli varno na krovu, pridite k meni v p' narrow, — je odvrnil ter pokazal s tem, da ne veruje Master Leighu nič več kot je bil prisiljen.

Kapitan je bil popolnoma zadovoljen. Če bi ta gospodič ne hotel plačati, bi vedno lahko izpustil Sir Oliverja.

Nato sta se ločila. Lionel je zajahal konja ter odjezdil, dočim je Master Leigh nastavlil obe roki na svoja usta ter pričel klicati v smeri proti svoji ladji.

Ko je stal in čakal na čoln, ki je že odrinil od ladje, se je po-dasi pojavil smehljaj na surovem obrazu pustolovca. Če bi Master Lionel videl ta smehljaj, bi se brez dvoma vpraševal, kako daleč je varno sklepati kupčije s tem lopovom, ki je držal svojo besedo le toliko časa, dokler je bilo to dobičkanosno. In v tej zadevi je našel Master Leigh pot, da sne svojo besedo z dobičkom. Nobene vesti ni imel, a ljubil je, kot vsi lopovi, prekaniti boljše lopove. Ko je razmišljal o tem, se je moral smehljati.

Sedmo poglavje.

ODVEDENJE.

Master Lionel je bil odsoten z doma večino naslednjega dne pod pretezo, da mora nakupiti nekaj stvari v Truro. Bilo je pol osmih zvečer, ko se je vrnil. Ko je vstopil, je srečal v veži Sir Oliverja.

— Imam sporočilo zate iz Godolphin Courta, — je objavil in videl je, kako se je njegov brat zganil in kako je njegovo lice izpremenilo barvo. — Pri vratih me je srečal deček ter me prosil, naj ti povem, da želi Miss Rozamunda takoj govoriti s teboj par besed.

Sir Oliverju je skoro zastalo srce, a pričelo takoj nato galopirati. Hotela je govoriti z njim! Konečno je privolila v to, da ga vidi!

— Bodi blagoslovljen za to dobro sporočilo, — je odvrnil v svojem velikem razburjenju. — Takoj grem.

In odšel je res takoj. Tako velika je bila njegova strast, da je popolnoma pozabil na dokument, ki bi bil njegov najboljši zagovornik. To je bilo značilno.

Master Lionel ni niti črnil, ko je njegov brat odhajal. Umaknil se je nekoliko v senco. Bil je bled kot sveča in težko je dihal. Ko so se vrata zaprla, se je naenkrat zganil. V njem se je oglasila vest ter mu rekla, da ne sme tega storiti. Strah pa je v trenutku zadušil glas vesti. Če bo preprečil to, kar je nameraval storiti, bo izgubil življenje na sramoten način.

Obrnil se je ter odšel v obednico.

Videl je, da je miza pogrnjena za večerjo, kot je bila onega dne, ko se je vrnil ranjen domov. Spomnil se je, kako ga je sprejel ter postregel Sir Oliver, kako mu je obvezal rano ter ga nesel na posteljo. Ni se približal mizi. Šel je k ognju ter držal obe roki nad plamenom. Zeblo ga je in tresel se je po celem životu.

Vstopil je Nikola ter vpašal, če hoče večerjati. Odgovoril je obotavljivo ter rekel, da bo kljub pozni uri čakal na povratek Sir Oliverja.

— Ali je Sir Oliver odšel? — je vprašal Nikola, ves presenečen.

— Pred par trenutki, a ne vem, kam, — je odvrnil Lionel. — Ker pa ni še večerjal, ni vrjeto, da bi dolgo izostal.

Nato je odpuštil služabnika ter sedel sklenjen poleg ognja, plen duševne muke, katere ni mogel zatreči. Spomnil se je ustrajne, neomajne ljubezni, katero mu je Sir Oliver vedno razkazoval. Ravno v tej začeti snrti Petra Godolphina, kaj vse je storil Sir Oliver, da ga ščiti? Na temelju take ljubezni in samopozrtvovalnosti v preteklosti, je sklepal, da bi njegov brat ne izdal niti sedaj, v skrajni nevarnosti. Strah, ki je napravil iz njega lopova pa mu je rekel takoj nato, da je to le uganibanje in da bi bilo nevarno zaupati taki domnevi; da bi bil izgubljen, če bi ga Sir Oliver zapustil v odločilnem trenutku.

(Dalje prihodnjak.)

Nevarnosti pasje stekline.

Vsled neurejenih razmer med vojno se j steklina zelo razširila, tako da vlada od tedaj, če ne povsaj Sloveniji, pa vendar po večini okrajev skoraj neprestano strogi pasji kontumac. Prav te dni se je čitalo po listih, da se je steklina v dveh zagrebških mestnih okrajih razpasla tudi pri mačkah. Dvanajst oseb je bilo ugriznjenih. Prvi ugriznjenece je svojo poškodbo zanemarjal in je te dni ob strašnih mukah umrl za steklino. Konjač je dobil nalog, da polovi in pokonča v prizadetih okrajih vse mačke. Med njimi so dobili tri stekle. To pomenja strašno nevarnost za prebivalstvo. Kajti te stekle mačke so brez dvoma uklale mnoge druge, mačke pa je neprimerno težje poloviti kakor pse.

Steklina je pri človeku danes hvala bogu redka. Vsako leto doživljamo samo par slučajev, ki so pa vsi posledica zanikrnosti in nevednosti, da imamo v Pasteurjevem cepljenju zanesljivo varovalno sredstvo proti bolezni. Vendar je steklina eno najstrašnejših obolenj, kar jih poznamo. Zaradi tega naj — deloma sledeč poročilu, ki ga je pred kratkim podal dr. Gins, oddelčni predstojnik na inštitutu za infekcije bolezni "Robert Koch" v Berlinu — pojasnimo najvažnejša vprašanja, ki se tičejo te kuge.

Včasih še čujemo mnenje, da steklina ni nalezljiva in da ima druge vzroke. To mnenje je čisto pogrešno. Steklina nastopi zgolj vsled ugriza steklih živali in iz nobenega drugega vzroka. Prenasajo jo pa na človeka v prvi vrsti psi, dosti redkeje mečke in le v posameznih slučajih volkovi, lisice, goved, koze, jelenjad, kunce in druge živali. Povzročevalce stekline, skoraj gotovo ultramikroskopičen bakterij se nahaja v možganih in v hrbtenem mozgu steklih živali in ljudi. Z vbrizgavanjem teh živčnih tvarin prenašamo lahko steklino v poljubno dolgi vrsti na dovzetne zdrave živali, na pr. na podgane, kunce in morske prašičke, ki obole na značilnih pojavih in kažejo na gotovih možganskih delih tipične izpremembe, kakor nam jih je odkril Italijan Negri. Ta takozvana Negrijeva telesa, ki jih nahajamo samo pri steklini, so nam dragoceni pripomoček, da spoznamo to kugo.

Težje pa je spoznati steklino psa, vsled česar se bolezni včasih tako razširja. Ako je stekel pes popadel zdravega, preteče več tednov, preden pri slednjem izbruhne steklina. V tem času — v takozvani inkubacijski dobi — ne opazi na takem psu nič posebnega. Pa tudi obolenje za steklino prične s pojavi, ki niso nič kaj značilni. Pes postaja muhast in trmast, zdi se ti izpremenjen, hujša in prične cediti slino. Ti pojavi so uvod k takozvani "besneči steklini". Pes prične griziti, popada brez izbire znane in neznanne ljudi in se zaje celo v mrtve predmete, ki mu jih držiš pred gobec. Namesto hrane, ki jo je vajen, požira razne neprevarljive predmete, kakor kosce lesa, slamo itd. Ako mu je le mogoče, skuša uteči. Ker v tej dobi očitno izgubi orientacijo, se klati brez cilja naokoli in preteče včasih velike daljave. Jasno je, da postane tak pes prava nadloga za celo okolico, ker ne popada le drugih psov in ljudi, ampak tudi goved, prašiče in druge domače živali. Ta doba besneče stekline traja samo nekaj dni, na kar ji sledi doba otrpnenja. Najprvo umrtvijo steklenemu psu zadnje noge, potem se otrpnenje razširi na ostalo telo, na kar pes v par dneh pogine.

Važno je, da poznamo ta potek bolezni, ker je pomemben za presojo ugriznine. Pes, ki je koga uklal in ki teden na to še živi in ne kaže nobenih izprememb v svojem obnašanju, na dan ugriza gotovo ni bil v onem štadiju stekline, v katere mje moč to z ugrizom prenesti na druge. Zaradi tega ni prav, ako psa, ki je sumljiv na steklino, koj pobijemo. Ako se ni so razvili nevarljivi znaki stekline, ki jih živinodravnik dobro pozna, je treba imeti takega psa

varno zaprtega, da iz nadaljnjega poteka spoznamo, ali je bil stekel ali ne. Vendar naj že n tem mestu naglašamo, da zaradi tega ni čakati s Pasteurjevim cepljenjem, ki je le uspešno, ako se takoj prične. Ako je torej količjak podan sum na steklino, je ugriznjenece takoj poslati v Pasteurjev zavod.

Steklina pri človeku poteka v toliko drugače, da traja obolenje le nekaj dni, da besnoče čisto ni opaziti in da prevladuje slika otrpnenja. Steklina pri človeku je brez izjeme smrtna. Doslej nam ni znan ne en slučaj, v katerem bi se bila že razvita steklina ozdravila.

Boj proti steklini zasleduje dva cilja: zavarovati ugriznjenece pred usodopolnimi posledicami infekcije s steklino in ščititi splošnost pred ugrizom steklih psov.

Prvo nalogo dosega skoraj popolnoma Pasteurjeva cepljenje. Pasteur je opazoval, da izgubi steklinsko trovilo na moči, ako se ga od psa veepi na kunca in od tega zopet na druge kunce. Ako se tako izpremenjeno trovilo zopet prenese na psa, ne povzroča več besneče stekline. Na teh opazovanjih je zgradil Pasteur metodo svojega cepljenja. Ugriznjenece zdravijo s hrbtnim mozgom kuncev, poginulih na steklini, ki mu z daljšim ali krajšim sušenjem vzamejo jakost. Za zdravljenje uporabljajo čas inkubacije, ti je čas, ki poteče od ugriza pa do izbruha stekline.

Najprvo vbrizgajo dolgo časa sušen in vsled tega le malo učinkovit mozeg. S sistematičnim stopnjevanjem jakosti mozga dobi človek slednjic tako varstvo, da ne zapade več steklini. Zdravljenje po Pasteurju traja povprečno tri tedne, vendar nastopi varstvo šele 14 dni po končanem cepljenju.

Med koncem zdravljenja in koncem inkubacije mora torej ležati najmanj rok dveh tednov, ako naj bo cepljenje uspešno. To nam pojasnjuje, zakaj je treba ugriznjenece takoj odpustiti v Pasteurjev zavod. Kajti inkubacija traja pri človeku povprečno 1—2 meseca in pade pri otrocih celo lahko na 3 tedne.

Pasteurjevo cepljenje je neštetim ljudem rešilo življenje, ne more pa do živega steklini kot taki. Treba nam je torej uporabljati preizkušeno varstveno sredstvo, strogi pasji kontumac, s katerim so na pr. na Angleškem steklino popolnoma pregnali. Kakor hitro se pojavi kak slučaj, morajo psi imeti nagobčnike in jih je treba voditi na vrvice. Žal pa vlada v tem pogledu skrajna brezbriznost.

Vkljub strogim uradnim naredbam sreča se prečesto pse brez nagobčnika in celo poklicani čuvarji javnosti, stražniki, se zato ne zmenijo. Z naredbami na papirju stekline ne bomo odpravili. Razumno morajo v prvi vrsti sodelovati lastniki psov in si biti v svesti, da ne ogrožajo samo teh svojih ljubljencev, ako ne izpolnjujejo uradnih odredb, ampak vse človeštvo in zlasti sami sebe.

Novice iz Koroške.

Delavska zbornica v Celovcu.

Dne 19. junija v Celovcu na slovesen način otvorili novo krasno zgradbo koroške delavske zbornice. Otvoritev se je udeležil tudi zvezni predsednik dr. Hainisch.

Napad na slovensko prireditelja na Glinjah.

Na binkoštni ponedeljek je priredilo v Glinjah Društvo slovenskih diletantov v Borovljah veseligo "Karlova teta". Na prireditelja je prišlo tudi več nemških narodnih zagrzencev, ki so zasedli galerijo po obeh straneh odra. Ko se je pričela predstava, so začeli pljuvati na oder in občinstvo v dvorani; med občinstvo so vrgli tudi gotove smrdljive reči. Niti torej kulturnih slovenskih prirediteljev nemški zagrzenci ne pustijo pri miru.

ALI VESTE, —

da izhajajo v slovenski prestolici. Ljubljani, štirje slovenski dnevniki? Ali veste, da postajajo Helmar turške cigarete bolj in bolj popularne med slovenskimi kadilci vsled izbornega okusa in duha 100% čistega turškega tobaka? Začnite kaditi turški tobak in veseli ga boste kot so ga drugi.

NAZNANILO!

Naš potovalni zastopnik Mr. JOSEPH ČERNE bo obiskal prihodnje dni rojake po Pennsylvaniji. On je pooblaščen pobirati naročnino za "Glas Naroda" in knjige. Rojake prosimo, da so mu kolikor mogoče naklonjeni.

Upravništvo "Glas Naroda".

Prav vsakdo —

kdor kaj liče; kdor kaj ponuja; kdor kaj kupuje; kdor kaj prodaja; prav vsakdo priznava, da ima največji uspeh —

mali oglasi

v "Glas Naroda".

Kretanje parnikov - Shipping News

22. julija:	Reliance, Hamburg; Seiditz, Bremen.	12. avgusta:	Derflinger v Bremen; Suffren v Havre
23. julija:	Paris, Havre.	13. avgusta:	America, Cherbourg in Bremen; Stuttgart, Cherbourg in Bremen
24. julija:	Leviathan, Cherbourg; Veendam, Boulogne; Albert Ballin, Hamburg; Orca, Cherbourg.	14. avgusta:	Mongolia, Cherbourg
25. julija:	Canopic, Cherbourg; Bremen, Bremen.	16. avgusta:	Leviathan, Cherbourg; Majestic, Cherbourg; Lafayette, Havre; Cleveland, Cherbourg in Hamburg; Orca, Cherbourg; Rotterdam, Boulogne; Giulio Cesare, Genoa
26. julija:	France, Havre.	17. avgusta:	Sierra Ventana, Bremen
27. julija:	Zeeland, Cherbourg.	19. avgusta:	Pittsburgh, Cherbourg; Reliance, Cherbourg in Hamburg
1. avgusta:	Muenchen v Cherbourg in Bremen	20. avgusta:	Paris, Havre; Mauretania, Cherbourg; York, Bremen; Conte Verde, Genoa
2. avgusta:	Olympic, Cherbourg; George Washington, Cherbourg; New Amsterdam, Boulogne; Conte Rosso, Genoa; Hansa, Cherbourg in Hamburg; Weigeland, Cherbourg in Hamburg	21. avgusta:	Arabic, Genoa; Thuringia, Cherbourg in Hamburg
3. avgusta:	Taormina, Genoa	23. avgusta:	Olympic, Cherbourg; President Harding, Cherbourg in Bremen; Mount Clay, Cherbourg in Hamburg; Volendam, Boulogne; Duilio, Genoa
4. avgusta:	Resolute, Cherbourg in Hamburg; Columbus, Cherbourg in Bremen; Republic, Cherbourg in Bremen	25. avgusta:	Seiditz, Bremen
5. avgusta:	Aquitania, Cherbourg; Rochambeau, Havre; Luetzow, Bremen; Ohio, Cherbourg	27. avgusta:	France, Havre; Aquitania, Cherbourg
6. avgusta:	Belgenland, Cherbourg; Colombo, Genoa; Minnekahda, Cherbourg in Bremen; Wuerttemberg, Cherbourg in Bremen	28. avgusta:	Columbus, Cherbourg in Bremen; Zeeland, Cherbourg
7. avgusta:	Homerio, Cherbourg; Lancastria, Cherbourg; President Roosevelt, Cherbourg in Bremen; Deutschland, Cherbourg in Hamburg; Ryndam, Boulogne	30. avgusta:	Homerio, Cherbourg; Veendam, Boulogne; Orca, Cherbourg; Muenchen, Cherbourg in Bremen; Albert Ballin, Cherbourg

Potujte "FRENCH LINE" potom.

EKSPRESNA SLUŽBA — NEW YORK — HAVRE — PARIS

V ŠESTIH DNEH PREKO

BELGRAD—LJUBLJANA—ZAGREB

PARIS

23. julija; 20. avg.; 10. sept.

FRANCE

30. julija; 27. avg.; 17. sept.

ROCHAMBEAU 6. avg.; 6. sept.

SUFFREN 12. avg.; 13. sept.

LAFAYETTE 16. avg.; 27. sept.

LA SAVOIE 3. sept.; 18. okt.

CHICAGO 24. sept.

Na naših posebnih vlakih so tolači, ki govore angleško in slovensko in ki bodo potovali z vami vsi pot. Evropski agenti French Line bodo pomagali vaši družini in sorodnikom, preskrbeli jim bodo potne liste in vizije ter uredili vse prevozne zadeve brezplačno. Prostorji drugega in tretjega razreda so jako udobni, opremljeni z vsemi modernimi potrebščinami, umivalniki, tekoča voda v vsakem prostoru, počivališča, kadilnica, brivnica in pokriti promenadni krov. Brez dvoma boste zadovoljni s splošno znano francosko kuhinjo lahko pa dobite tudi svoja priljubljena jedila zaeno s piščo, ki ste je vajeni. Godba, ples, radio in druge vrste zabave.

Za nadaljne informacije vprašajte svojega lokalnega zastopnika ali

FRENCH LINE 19 STATE ST. NEW YORK

Kako se potuje v stari kraj in nazaj v Ameriko.

KDOR je namenjen potovali v stari kraj, je potrebno, da je natančno poučen o potnih listih, predlagi in drugih stvarih.

Pojasnila, ki vam jih namoremo dati vsled naše dolgoletne izkušnje, vam bodo gotovo v korist; tudi priporočamo vedno le prvovrstne parnike, ki imajo kabine tudi v III. razredu.

Glasom nove naselniške postave, ki pride v veljavo s prvim julijem, bo lahko dobil tudi isti, ki še ni ameriški državljan dovoljenje za ostati v domovini eno leto, ter v slučaju kakor zapreke tudi dalje. Taka izkazila bo izdal naselniški komisar v Washington-u, D. C., ter se bo s listim vsak lahko povrnil v Združene države brez dovoljenja ameriškega konzula zunaj, kakor je bilo običajno dotedaj.

Kako dobiti svojce iz starega kraja.

Kdor želi dobiti sorodnika ali svojca iz starega kraja, naj nam prej piše za pojasnila. Nadaljni pri-sejenci iz Jugoslavije bodo pripadali sem sopot po 1. juliju 1924. Prodajamo vozne liste za vse proge; tudi preko Trsta namrejo Jugoslani sedaj potovali.

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt St., New York

Pozor čitatelji.

Opozorite trgovce in s-brtnike, pri katerih kupujete ali naročate in ste v njih potrebne zadovoljiti, da oglašujejo v listu "Glas Naroda". S tem boste ustregli vsem

Uprava "Glas Naroda"

POSOJILA NA NEPREMIČNINE

Naši rojaki lahko dobijo pri nas prvi mortgage na hiše in posestva v New Yorku in Brooklynu.

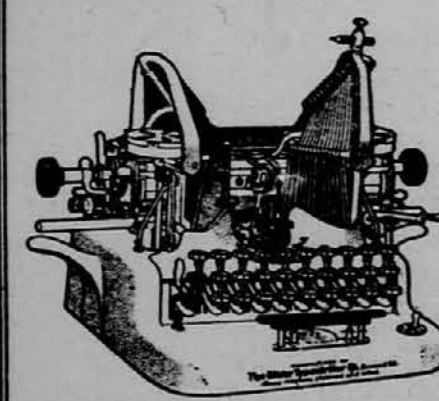
FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street
New York

Posebna ponudba našim čitateljem!

Prenovljeni pisalni stroj "OLIVER" \$20.00

S strešico za slovenske črke, č, š, ž — \$25.00

'OLIVER' PISALNI STROJI SO ZNANI NAJBOLJ TRPEŽNI.

Pisati na pisalni stroj ni nikaka umetnost. Takoj lahko vsak piše. Hitrost pisanja dobite z vajo.

Expresne stroške plačamo mi, torej nikakih stroškov za prevoz.

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

82 Cortlandt Street New York, N. Y.

ADVERTISE in GLAS NARODA ADVERTISE in GLAS NARODA